

NEPŪNIK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Az állampolgársági revízió

Irtá: Dr Kepes Miklós, a nagyváradi zsidó jogvédő iroda elnöke

Az állampolgárság revíziójáról szóló törvény szövegét még csak a lapok közleményeiből ismerjük, főbb vonásokban azonban már most tiszta képet alkothatunk magunknak arról, hogy a gyakorlatban hogyan fog a törvény alkalmazást nyerni. Főleg azokat az intézkedéseket emelem tehát ki, amelyeket minden zsidó polgárnak ismerni kell.

Minden primaria a törvény megjelenésétől számított 30 napon belül köteles elkészíteni a zsidó vallású állampolgárok jegyzékét. Ennek egyik példányát ki kell függeszteni a primaria hirdetőtábláján, a másik példányát át kell küldeni a járásbíróshoz. A kifüggesztés megtörténtét faluhelyen dobszóval, más helyen megfelelő módon kell közhírré tenni.

A lista elkészítése meglehetősen munkát fog igénybe venni, tekintve, hogy az állampolgársági lajstromban a vallás nincsen feltüntetve és azt az alapiratokból kell az összeírásnál kikutatni. Megtörténhetik tehát, hogy a német nevű keresztény polgárok nevei is belekerülnek a listába, akiknek tehát a névjegyzéket saját érdekükben is figyelemmel fog kellene kísérni.

A kifüggesztéstől számított 20 napon belül minden zsidó polgárnak be kell csatolni azokat az okmányokat, amelyekkel állampolgárságát igazolni tudja. Az állampolgárság elnyerésére nézve a jelen törvény-rendelet új feltételeket nem állapít meg, hanem az 1924-es állampolgársági törvény 56. szakaszára utal, amely törvény kimondta, hogy mindazoknak megadandó az állampolgárság, akik 1918 december 1-én a Romániához csatolt területeken laktak és valamely községben illetőséggel bírtak, vagy ha nem is laktak ott, de Romániában lakó szülőktől, román területen születtek.

A régi magyar világban az illetőséget a községek nem tartották nyilván, hanem esetről-esetre mint jogosultságot megadták mindenkinek, ha azt valaki kérte és ha igazolta, hogy 4 éven át egyfolytában az illető község területén lakott és ott adót fizetett. A községi törvény szerint már 2 évi ottlakás és adó-fizetés is elegendő volt ahhoz, hogy a község a kért illetőséget megadhassa.

A nehézség tehát nem abban áll, hogy újabb feltételek lennének előírva az állampolgársági jog megerősítéséhez, hanem abban, hogy 20 év után az időközben beálló változás stb. folytán száz és száz ezer embernek rendkívül nehézséget okoz az illetőség igazolásához szükséges okmányok beszerzése. De a legtöbb laikus azt sem tudja, hogy mi az az okmány, amelyet be kell szerezni. E tekintetben csak jogász adhat majd tanácsot. A szegény tömegek részére a zsidó párt jogvédő irodája permanens szolgálatot fog tartani. Általánosságban azt lehet mondani, hogy minden olyan okmány alkalmas az állampolgárság igazolására, amelynek alapján 1918 decemberében az illetőnek joga volt a községi illetőségre. Ehhez pedig a négy évi egyhelyben való lakás igazolása már elegendő jogcím. Következésképpen minden olyan okmány, amellyel ezt az egyhelyben lakást igazolni lehet, már alkalmas okirat. Természetesen születési bizonyítványok, házasságlevelek, iparigazolványok, stb. szintén megfelelő okiratok, amelyeket a bíróság a többi okirattal együtt mérlegelni fog.

Az, aki 20 napon belül nem adja be a járásbíróshoz a vonatkozó okmányokat, minden tárgyalás kitűzése nélkül elveszti állampolgárságát. De a bíróság annak az ügyében sem tűz ki tárgyalást, aki becsatolja az okmányait, mert ezeket az ő távollétében és megidézése nélkül fogják felülvizsgálni és őket csak az eredményről értesítik. Ha okmányait rendben találják, a revíziót lezárják. Ha nem találják rendben levőnek, úgy az állampolgársági listáról azonnal törlik. A hozott határozat ellen azonban 5 nap alatt kontesztációt lehet beadni, amelyre már tárgyalást tűznek ki. Ezen szemé-

lyesen kell megjelenni és itt az esetleges hiányzó okiratokat pótolni lehet. A kontesztáció tárgyában hozott határozat ellen a törvénytől kezdve recurs-nak van helye.

További nehézsége a törvénynek az, hogy az állampolgársági revíziót az összeírás helye szerint illetékes járásbíróshoz végzi. Mindenki köteles a fentiekben előírt 20 napon belül abban a kérvényben, amellyel okmányait becsatolja, állandó lakóhelyét is megjelölni az illető járásbíróshoz területén, ahová a végzéseket a bíróság kézbesíti. Ugyancsak meglehetősen nehézségeket okoz az, hogy a jogorvoslati határidő a fél részére 5 napos, míg az ügyesség részére, akinek szintén felelősségi joga van, 15 napos. A tárgyaláson való meg nem jelenés jogvesztéssel jár, ami különösen a szegény zsidókat fogja érzékenyen sújtani.

Még aránylag legjobban jártak azok, akik annak idején csak felelősségi útján nyerték el az állampolgárságot, mert ezek csak feljelentés esetén kerülnek revízió alá.

Az állampolgársági rendelet-törvény hiteles szövege

Az állampolgársági revízióról szóló rendeletet különféle képen kommentálják. A rendelethez végrehajtási utasítás még nem érkezett meg és abban minden valószínűség szerint pontos felvilágosítás lesz található a ma még homályosnak tűnő kérdésekben.

A „Timpul” című lap szintén foglalkozik a törvényrendelettel és azt a megállapítást teszi, hogy az állampolgársági revízió csak a zsidókra vonatkozik, miután a községvezetőkön csakis a zsidó állampolgárok névsorát kell összeállítani.

A szavazati jogra vonatkozólag azt írja „Timpul”, hogy csak azok a zsidók vesznek el a szavazati jogukat, akiket törölnék az állampolgársági listákból.

Egyelőre tehát — írja a Timpul — a választói névjegyzékből nem törölnék senkit az eljárások lefolytatásáig. Azt, hogy valaki nem volt idegen állampolgár, igazolhatja új vagy régi utlevellel, vagy ha nincs utlevele, katonai szolgálati bizonyítvánnyal és bármilyen olyan okirattal, amelyből kiderül, hogy idegen ellenőrzés alatt nem állott. Az állampolgársági hivatal bárkiről kiállít ilyen bizonyítványt, aki nem szerepel és nem szerepelt az idegenek listáján.

Az állampolgárságok felülvizsgálásáról szóló rendelet törvény előfélége Károly király aláírásá-

val jelent meg és a következő szakaszokat tartalmazza:

I. szakasz.

Felül fognak vizsgálatni az állampolgársági lajstromba való beírások, valamint az állampolgársági jogok elismerésével kapcsolatos bejegyzések.

Az illetékes fórumok a következők:

a) a járásbíróshoz az állampolgársági lajstromba való olyan beírásokra nézve, amelyek nem kerültek felelősségi bizottság, vagy valamely igazságszolgáltatási fórum határozata alá.

b) Ugyancsak a járásbíróshoz illetékesek azon bejegyzések tekintetében, amelyek az állampolgársági jogokat megadó listákba eszközöltettek.

c) A törvénytől kezdve illetékesek az olyan beírásokra nézve, amelyek a román állampolgárság megállapításával megbízott felelősségi bizottságok rendelkeztek el, vagy valamely igazságszolgáltatási fórum.

II. szakasz.

A járásbíróshoz vagy a törvénytől kezdve illetékesek az a hely határozza meg, ahol a felülvizsgálásra kerülő a lajstromba be van írva.

Azokban a városokban, ahol törvénytől kezdve működnek, a törvénytől kezdve elnöke osztja szét a bírák között az állampolgársági

lajstromba felvetteket, még pedig a beírás alfabetikus sorrendjét követve.

III. szakasz.

Az ítékezés zárt tanácsulésen történik, a járásbíróóságokon délután, a törvényszékeken és Táblánál pedig az egyéb ügyek tárgyalására kijelölt időn kívül. A törvényszék első fokán egyes bíróval tárgyal, második fokon (felfolyamodásnál) a három főből álló tanács illetékes, amely szótöbbséggel dönt.

IV. szakasz.

Az a) és b) alatt foglaltak revíziója hivatalból történik, míg a c) alattiaké csak az ügyészség kérésére.

V. szakasz.

Ezen törvénynek a Monitorul Oficialban való közzétételétől számított 50 napon belül a községek primárjai kimutatást készítenek az illető helyiség állampolgársági lajstromába írt személyekről. A kimutatáson megjelölendők a beírások, amelyek felelősségi bizottság vagy bíróság ítélet alapján történtek.

A kimutatás egy példánya kifüggesztendő a Primária hirdető tábláján, egy példányt pedig elküldik a járásbíróósághoz.

A kifüggesztést doboltatással vagy más kibírdetési módon hoznak köz tudomásra.

VI. szakasz.

A kifüggesztéstől számított 20 napon belül a kimutatáson szereplők, vagy ezek örökösei, akik az előd beírása folytán élvezik a román állampolgárságot, tartoznak a bírósághoz benyújtani okmányukat, amelyek igazolják, hogy megfeleltek az 1924 évi állampolgársági törvény 5. és 6. szakaszának 1, 2, 5 és 6. pontjaiban, valamint a törvény 60. szakaszában előírt feltételeknek.

Az 1924-es törvény 56-ik szakaszának 6. pontjában érintett személyek szüleinek lakóhelyét a következő kritériumok szerint állapítják meg: Bukovinában, Erdélyben, Bánátban, Körösvidéken, Szatmáron és Máramarosban a községi illetőség (Aparțința), Bessarábiában a közigazgatási lakóhely szerint.

A községi illetőséget az 1918. november 18-án (december 1-én) érvényben levő szabályok szerint tekintik elnyertnek, a közigazgatási lakóhely bizonyítása pedig Bessarábiában az 1918. március 27-én (április 9-én) érvényes szabályok szerint történik.

Az okmányokat betérjesztő kéresemben kimutatandó a kérvényező jelenlegi lakóhelye. Ha az illetékes bíróság területén kívül lakik, akkor a kérvényezőnek meg kell jelölnie egy kézbesítési címet, az állampolgárságát felülvizsgáló bíróság székhelyét tehát ott, ahol az állampolgársági lajstromba való beírása történt.

VII. szakasz.

A revízió alá kerülő, vagy annak utódja kérésére, vagy pedig, ha a lajstromba beírt egyén már nem él, a kérvényezőnek a

bíróság egyetlen 20 napos terminust engedélyezhet okmányai betérjesztésére.

Amennyiben valaki a 6-ik szakaszban foglalt 20 napos terminuson belül, vagy a bíróság által engedélyezett terminuson belül nem terjeszt be okmányait, ez olybá veendő, mintha elismerné, hogy nem tesz eleget az állampolgárság elnyerésére szóló törvény által kért törvényes feltételeknek.

VIII. szakasz.

A bíró a betérjesztett okmányokat átvizsgálva vizsgálatot rendelhet el, az okmányokban foglalt adatok alaposságának megállapítása végett.

A vizsgálatot a közigazgatási hatóságok és az igazságügyi rendőrség szervei folytatják le.

IX. szakasz.

Az okmányok betérjesztésére adott terminus lejártá esetleg az előző szakaszban előírt vizsgálat folytatása után a bíróság kivizsgálja a felek beidézése nélkül, hogy a lajstromba felvett egyén megfelel-e a román állampolgárság elnyerésére szóló törvény feltételeinek.

X. szakasz.

Ha az ügyiratban levő okmányokból megállapítást nyer, hogy valaki eleget tett a 6-ik szakaszban foglalt feltételeknek, a bíróság elrendeli az eljárás lezárását.

Az erről szóló végzés másolatban közzendő a Primáriával, az ügyészséggel és az érdektelt személlyel.

XI. szakasz.

Az eljárás bezárását elrendelő végzés ellen az ügyészség a közléstől számított 15 napon belül felfolyamodással élhet. A felfolyamodás fölött a szóban forgó polgár megidézése után ítékeznek.

XII. szakasz.

Ha a beírás alátámasztására nem terjesztettek be semmilyen okmányt, vagy ha az ügyiratban levő okmányokból megállapítást nyer, hogy a beírt nem tett eleget az állampolgársági törvény által kért feltételeknek, a bíróság elrendeli a lajstromból való törlést, úgy tekintve, hogy a beírás csalárd uton történt.

A bíróság végzése végrehajtó erejű. Közöltetni fog az érdektelttel, belügyminiszteriummal és a község Primárjával, ahol a beírás történt.

A Primária azonnal elvégzi a lajstromból való törlést, bejegyezve a végzés számát és keltét, amellyel a törlést cirendették.

XIII. szakasz.

Ha az érdektelt fél kéreszményben nem jelölte meg kézbesítési címét, vagy jöllehet a felülvizsgáló bíróság területén kívül lakik, nem jelölt meg ezen bíróság területén levő kézbesítési címet, — a végzés közzététele jogérvényesen eszközölnek tekintetik, annak azon Primáriánál való kifüggesztésével, ahol a beírás történt.

XIV. szakasz.

A lajstromból való törlést elrendelő végzés ellen az érdektelt a közléstől számított 5 napon belül kontesztációval élhet. A kontesztáló kéresemben megjelölheti lakóhelyét az illetékes bíróság területén, ha ezt az okmányokat betérjesztő kéresemben elmulasztotta volna.

XV. szakasz.

A bíróság a kontesztáció letárgyalására terminust tűz ki és beidézi a kontesztálót. Az idézés a kontesztálónak legalább 8 szabad nappal a terminus előtt kikézbiztosítandó.

Az illetékes bíróság területén történt lakóhely változtatást nem veszik figyelembe, ha azt nem hozzák a bíróság tudomására.

XVI. szakasz.

A megállapított tárgyalási napon a kontesztáló személyesen tartozik megjelenni és ügyvéd segédletét is igénybe veheti. A félnek a bíróság előtt való jelenléte az idézési eljárás minden hiányosságát pótolja. Ha a lajstromba való beírást alátámasztó okmányokat nem terjesztette volna be a kontesztációval együtt, akkor egyetlen újabb határidőt kaphat bizonyítékainak előterjesztésére. Ez a határidő nem lehet hosszabb, mint 20 nap. A kontesztáló olybá veendő, mint a kitűzött határidőt tudomásul vette.

XVII. szakasz.

Ha a bíróság megállapítja, hogy a kontesztáló eleget tett a törvény által az állampolgárság elnyerésére megállapított feltételeknek, megsemmisíti a törlést elrendelő végzést és elrendeli az illetőnek a lajstromba való újbóli beírását.

Ha a kontesztáló nem jelenik meg, a bíróság meg fogja semmisíteni a kontesztációt.

Az újból való beírást elrendelő bírói határozat közzendő az ügyészséggel, valamint a község Primárjával, amely az újból való beírást eszközöli, megemlítve a határozat keltét és számát, amellyel azt elrendelték.

XVIII. szakasz.

A bírói hatóságok nem függeszthetik fel végrehajtását az olyan végzésnek, amely valakinek az állampolgári lajstromból való törlését rendelte el.

XIX. szakasz.

A kontesztáció fölött hozott bírói határozat ellen a kontesztáló és az ügyészség felfolyamodással élhet. A felfolyamodási határidő öt nap a kontesztáló, 15 nap az ügyészség számára.

A felfolyamodás betérjesztésétől számított öt napon belül a bíróság megküldi azt a törvényszéknek az ügyiratokkal együtt.

XX. szakasz.

Ha a törvény által kért feltételeknek eleget is tett volna valaki, a bíróság elrendelheti a lajstromból való törlést, ha megállapítást nyer, hogy az illető elvesztette a román állampolgárságot a törvény 36., 37. és 38. szakaszaiban foglalt okok valamelyike miatt.

XXI. szakasz.

A második szakasz első pontjában foglalt állampolgársági beírások az 5-ik szakaszban előírt határidő lejártá előtt is felülvizsgálhatók. A felülvizsgálást valamely feljelentés, vagy közigazgatási hatóság kérésére rendelik el. A bíróság ez esetben felszólítja az érdekteltet, hogy a kézbesítéstől számított 20 napon belül terjessze elő a 6-ik szakaszban kért okmányokat.

XXII. szakasz.

A zsidókra vonatkozó lajstromokba beírt személyek, akiknek állampolgári jogokat adtak, kötelesek e törvénynek a hivatalos lapban való megjelenésétől számított 20 napon belül a következő okmányokat a bíróság elé terjesztetni, amelynek lajstromába az illető állampolgársági nyilatkozata beíratott.

1. Születési bizonyítvány.
2. Annak bizonyítása, hogy a beírt szülei az országban laktak, amennyiben az illető külföldön született.
3. Bizonyító okmány, hogy nem volt idegen állam alattvalója.
4. Bizonyító okmány a katonakötelesség teljesítéséről, vagy arról, hogy mozgósítva lett az 1913. utáni katonai hádműveletek valamelyikénél.
5. Más bizonyító okmányokat arról, hogy eleget tett az állampolgársági jogok elismerésével kapcsolatos feltételeknek.

XXIII. szakasz.

Az ügyészség tartozik vizsgálatot bevezetni, ha értesítést kap arról, hogy valamely beírás csalárd uton történt.

XXV. szakasz.

Ha a család megállapítást nyert, az ügyészség kérni fogja a törvényszéktől az illetőnek a lajstromból való törlését. A törvényszék határidőt tűz ki az ügyészségi előterjesztés letárgyalására, megidézve az illetőt. Itt alkalmazandók a XV. és XVI. szakasz rendelkezései is. Ha az illető lakóhelye ismeretlen, a XIII. szakaszban megjelölten járnak el.

XXVI. szakasz.

Az ítélet a család megállapítása esetén elrendeli a törlést, ellenkező esetben visszautasítja a revízióra irányuló kérést.

XXVII. szakasz.

Az ítélet hirdetésétől számított öt napon belül úgy az érdektelt, mint az ügyészség felfolyamodást jelenthetnek be a törvényszéknek, amely legfeljebb öt napon belül átküldi az iratokat a Táblához.

XXVIII. szakasz.

Azon bíróság véleményezésével foglalkozik, ahol a beírás történt.

A 29., 30., 31. és 32. szakaszok eljárásbeli kérdésekkel foglalkoznak.

A XXXII-ik szakasz előírja például, hogy az igazságügyi miniszterium tartozik megküldeni a bíróságoknak az állampolgár-

(Folytatása a 11-ik oldalon)

A kikeresztelkedők

Hírek jönnek Erdély egyik-másik városából. Nem mondanak sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy a zsidóság köréből akadnak dezertőrök. Szöknek közülünk a gyávalelkűek, azok, akik nem okulnak tiz-ezernyi esetből, ami eddig évszázadok óta mind csődöt mondott. Minden zsidó dezertőr rádöbrent később arra, hogy hiába lett más vallás híve, nem jutott előbbre. Elhagyta gyá-ván, valjusz zsidóságát és mit kapott érte? Még elismerést sem azoktól, akik közé befurakodott. Sőt, úgy véljük, igaz keresztény ember nem nézheti azokat jószemmel, akik meg-szöknek akkor a zsidóság köréből, amikor szorongatják őket és több mint kényelmetlen — zsidónak lenni.

Nálunk Nagybáradon is beszélnek egy családról, amelyik kikeresztelkedett. De Temesvárról is jönnek a hírek, meg más városból is. Tudnánk gyűlölködő szavakat használni e dezertőrökkel szemben, de nem tesz-sük. Sokkal jobban megveti és lenézi őket a zsidóság, semhogy időt és energiát veszteges-sünk rájuk. Keserű felébredésük lesz és ez lesz a mi elégtételünk. Elhagyni az ötezer éves történelmi multtal rendelkező zsidósá-got, amiért most olyan kurzus van, amely nem kedvező a zsidóságra, ez gyűlöletes, ki-csinyes és nyomoruságos önvédelem.

Még azt sem értjük meg, ha valaki „meg-győződésből” lesz kereszténnyé. De; hogy va-laki így elbujjon, dezertáljon, ez csunya, al-jas és komisz cselekedet. De nem baj! Majd visszajönnének még, de akkor a zsidó

Dóvedl visszajön...

Ereb Beer magánosan élt egy erdő mélyén. Hajnaltól napnyugtáig döngette a fákat. Senkije a nagyvilágon a munkáján kívül, csak a kis kunyhója, meg a vallása. Türelemmel viselte sorsát, nem zugolódott, ha baj érte, öroendezett, ha jót mért rá az isteni kegy.

Élt a messze faluban egy paraszttasszony, aki egyszer egy ében megpihent Ereb Beer kunyhójánál. Ilyenkor mindig az állomástól igyekezett falujába az erdőn keresztül. Pestről érkezett a lelenc-házból; egy-két lelengyereket vitt magával haza, nevelőbe.

Ha pedig Ereb Beer ment be nagyrítán a fa-luba, ő is benézett Mari néni házába.

Egy-két ilyen apátlan-anyátlan csöppség min-dig volt a házában. Egy alkalommal egy eleven-eszü, szomorú kisiut látott Ereb Beer Mari néni udvarán. Két kislány, meg ez a kisiu élt ekkor Ma-ri néninél. Sok dolga lehetett velük! Meg is kérdez-te a magános zsidót, de csak úgy tréfásan, mint aki maga se veszi komolyan a kérdést:

— Bizony, kedves szomszéd, odavehetné magá-hoz a kis Dénest, énnekem elég bajom van ezzel a két kislánnyal is. Magának meg jól jönne! Hiszen egyedül van, se felesége, se gyereke, még szólni se tud senkihez, ha otthon van!

Ereb Beer elgondolkozott. Csakugyan, nem is volna rossz egy eleven lény a magános életében! Szólhat hozzá, törődhet vele...

Igy került Dénes Ereb Beer házába.

Ereb Beer fiatalabb éveiben nagy világot bejárt, katonáskodott Bécsben és lenn Boszniában. Ismerte a világot, az embereket, de legjobban ismerte a Bib-

Én megóvom az
Ön bőrét!

Vörös, érdes, kirepedezett bőre azt bizonyítja, hogy az Ön bőre nem eléggé ellenálló, vagyis hogy túlgyenge. Ezért szükséges, hogy erőssé tegye, és pedig NIVEA-val. A NIVEA „Eucerit”-et tartalmaz mélyen behatol a bőrnyílásokba, táplálja és erősíti a bőrszövetet és így emeli bőre ellenállóképességét. Használjon Ön rendszeresen NIVEA-krémet, bőre az esős és hideg időjárás ellenére is finom, puha és sima marad.

egészséges életöztön undorral és megvetéssel fog elfordulni tőlük.

Beck ezredes a lengyel szfinksz

Aki a legtöbb európai állam külpolitikai vonalvezetését figyeli, megállapíthatja, hogy sokszor úgy érezzük, mintha rejtélyes volna az illető ország külpolitikai orientációja, holott nem „rejtély” ez, hanem tétovázás és bizonytalanság. Kétségtelen, hogy jelenleg Európában két hatalmas érdekcsoport alakult ki. Az egyik a francia-angol alliance, a má-

sik pedig a berlini-római tengely. Vannak této-vázó népek, amelyek szeretnének mindkettővel jóbalenni és hol egyiknek ígérnek mindent, hol a másiknak. Ugy inognak, mint a mérleg nyelve és ők szeretnék az „egyen-súly” szerepét játszani. Annál is büszkébbek erre a szerepre, mert közben olyan ígéreteket és bókákat kapnak, hogy attól még tul-tengőbb lesz önértékük. Tipikus példája ennek: Lengyelország. Az a nemzet, amely több százados elnyomás után újra szabad állam lett, de viszont a nyugati demokráciá-nak azzal fizeti vissza ezt a történelmi jóvá-tételt, hogy megtagadja a demokratikus elveket és sokszor olyan reakciós vizeken evez, amely a cári abszolutizmus idejére emlékez-

liát. Mózes öt könyvének minden betűje a lelkébe volt vésvé. Mikor úgy látta, hogy fog már a gyerek esze, tanítani kezdte. Először az alef-bész betűire, aztán a bibliára. Mesélt neki történeteket a csillagos égről, jó és rossz emberekről, messi városokról és mindenről, amit ő tapasztalt, vagy amiket az „Atyák mondásaiban” és egyéb szent könyvekben olvasott. Mintha tulajdon gyermeke lett volna, Dénes helyett Dóvedlnak szólította, nem tudta maga a gyerek sem, hogy nem zsidónak született.

Mikor Dóvedl tizenhárom éves lett, Ereb Beer lelkét megszállta az aggodás: Bevezetheti-e ezt a gyereket a Törvény fiai közé, amikor nem zsidónak született? És van-e joga magához kötni a kis Dóvedlt, ha még úgy szereti is?

Egy este elmondta neki, hogy ő nem az apja. Az ő apja valahol Pesten él fényes palotában és talán várja az ő rég nem látott fiát. Nyugtalanító érzések indultak el Dóvedl belsejében. Gondolt ő sok mindenre, zürzavaros képek váltogatták egymást a lelkében, azt érezte, hogy vágyik valamire.

Dóvedl hosszú órákat töltött magánosan az erdőben bolyongva, vagy nyári éjszakákon a csillagos ég alatt. Azt se tudja, ki az apja, ki az anyja? Csak azt tudja, hogy a lelenc házból adták ki négy éves korában Mari nénihez és hogy röviddel azután idekerült ehhez a derék öreg zsidó emberhez, aki az apja helyett apja, anyja helyett anyja lett. Egyedüli ember az emberek között, aki szereti őt és akit ő is nagyon szeret... de mégsem az apja! Neki van valahol egy apja, akit ezek a mennybéli csillagok most éppúgy látnak, mint őt.

Egy napon megérlelődött benne az elhatározás, hogy elindul megkeresni az apját. Nagyon fáj a

szíve Ereb Beerért, Bernát bácsiért, szerette a szegényes kis lakás minden kopott darabját meg mindent, ami egész életén át körülötte. De erős volt benne a vágy megkeresni az igazi apját és általában ebbe a nagyvilágba bekapcsolódni. Bernát bácsi mesélt neki távoli városokról, ezt ő meg akarja ismerni.

Ezen a reggelen, ahogy Bernát bácsi is felébredt, csak figyelte a szakállas arcot, hogy killesse az alkalmas pillanatot, amikor szándékával előhozakodhatik.

— Bernát bácsi! — szóló végre.

Dóvedl hangjában valami szokatlan fátyolos-ság rezgett.

— Mi az, fiam?

Dóvedl ismerte az öregét. Tudta, hogy észrevett a hangján valamit és nem mert mindjárt megszólalni. Várt egy kicsit, az öreg sem türelmetlenkedett, mert ő is tudta, mi megy végbe a gyerek lelkében. Tulajdonképpen várta már régen ezt a pillanatot.

— Hát mondd már ki, mi az, ami a lelkedet nyomja? — bátorodott neki Bernát bácsi.

— Bernát bácsi — kezdte újra Dóvedl — én most elmegyek innen.

— ...

— Hát aztán csak vigyázz magadra! — felelte az öreg. Mintha már régen elhatározták volna mind a ketten, hogy Dóvedl itthagya őt.

— Nekem meg kell keresni az apámat — Bernát bácsi. Köszönök magának... mindent. — Ezeket a szavakat már alig is lehetett megérteni, mert hangos zokogás közben mondta Dóvedl. Ráborult az öregre és zokogva ontotta rá a csókok özönét. Jutott abból az ősz bajuszra, meg a hosszú szakállára is.

tet. Pedig akkorról tudni kellene a lengyeleknek, hogy mit jelent elnyomottnak lenni. De ugylátszik, nemcsak a jó, hanem a rossz napokat is elfelejtik hamar az emberek és népek egyaránt.

Aktualitást főleg az ad sorainknak, hogy Beck ezredes, a lengyel külügyek intézője is hasonló szifksz-szerű magatartást tanúsít. Így például, amikor Genibe megy a Népszövetség ülésére, előbb egy kicsit mindég kiszáll Berlinben is. Tehát megy a „hullához”, ahogy bizonyos körökben ma már előszertelttel nevezik a Népszövetséget. De a konzultáció előtt még tárgyal Berlinben, holott a „leg hullábbnak” éppen a németek tekintik Geniet. De Beck mégis elmegy! Mert hát hátha! Talán ott terem a több babér, nem pedig a „tengeylen”. A tengerek urait nem meri otthagyni, a tengelyek urainak kedvéért. Lavrozásnak is lehet nevezni, amelyből nem biztos, hogy azok kerülnek ki győztesen, akik két lovon lovagolnak. Jaj mi lesz, ha rossz lóra szállnak.

A távolkeleti kérdés

Dood nagykövet, aki az Egyesült Államokat képviselte Berlinben, s akinek erélyes fellépéséről nemrégiben mi is megemlékeztünk, most cikket írt arról, hogy az angol-amerikai hadiipar tűzeli az államokat arra, hogy szembeszálljanak a béketendenciákkal és megtorpedózzák a Népszövetséget. Azt mondja, hogyha Japán győzne Kína felett, ez nem egy háború befejezése volna, hanem egy minden eddig felülmuló nagy konfliktációnak elindítása. Kétségtelen, hogy a nyugati demokráciák nem lépnek fel elég erélyesen a totális államformák és a pacifizmust kigúnyoló nagyhatalmak ellen. Hogy mi ennek az oka? Nem lehet néhány sorban elintézni. Lehet, hogy nincsenek felkészülve még és kíváriják, amíg a totális államok bizonyos szempontból kifutják formájukat. De lehet, hogy mint a — jóllakottak, tudják jól, hogy bárhogy is végződne egy háború, ők nem nyerhetnek vele. Egyszóval: a távolkeleti kérdés nem Kína és Japán háborúja, hanem magva annak a mérges háborús növénynek, amely azonnal megtermi keserű gyümölcsét.

Bernát bácsi türtöztelte magát, csak némán si-mogatta. Még ő vigasztalta:

— Ugyan, ugyan! Csillapodj! Ha Isten akarata, hogy elmenj, akkor elmegy!

Aztán odament a nagy ládához és előkotorászott onnan egy vászonzacskót. A markában megcsörgette és minden szót megfontolva így adta át Dóvedlnek:

— Ebben a zacskóban pénz van. Neked gyűjtöttem. Tudtam, hogy egyszer elmegy. Odaadom neked, neked nem kell semmire. Fogd! Menj az állomásra, váltsd meg a jegyet Pestre és keresd meg az édesapádat. Ott majd utbaigazítanak, hogy merre kell keresni.

Azzal megfogta Dóvedl jobb kezét, sokáig szoritotta, a szemébe nézett és már tolla is el magától. De aztán újra magához vonta, a fejére tette a két kezét és megáldotta:

— Az Örökkévaló áldjon meg! — mondta még utoljára...

És Dóvedl elindult. Járt néhányszor az állomáson, ismerte az utat.

Bernát bácsi nézett utána. Egy darabig eltakarták a gyerek alakját az erdő lombjai, de aztán egy kis tisztásnál megint előbukkant. Bernát bácsi látta még, amint megáll, megfordul és visszanez. Erre betántorgott a kunyhóba, bezárta az ablakot és leborult a deszkapiccsre, bezárta az ablakot és leborult a deszkapiccsre, ahol Dóvedl aludni szokott és keservesen, el-elesülő, öregemberes hangon sirt. „Adonáj adta, Adonáj vette!”

Szelid reggeli szél mozgatta a fákat a kis erdei ösvény mellett, ahogy az állomás felé közeledett. Úgy érezte, mintha őt bucsúztatnák. Végigjáratta a

mihelyt a japán imperializmusnak végtelenül megnő a szarva. E pillanatban a legjobb uton haladunk feléje és a japán csillapíthatatlan éhség után a komintern ellenes blokk két más tagállama sem fogja komplementekben kiélni magát. Sajnos, nem lehetünk nagyon optimisták a világ békéjét illetően. Ha pedig erre gondolunk, akkor még keserűbb lesz a szánk íze, mert hiszen a zsidóságot minden tragédia, amely az emberiség körében lejátszódik, kétszeresen ér. Nekünk még a legbékésebb békevilág is egy kis háborút jelent, hát még ha megszólalnak a fegyverek?

A tasnádi jesiva ügye

Ismerni kell ezt a szilágymegyei kis fészket. Az érdekes fekvésű városka régi zsidó település, ahol békekességben élnek évszázadok óta románok, magyarok és zsidók. A városka levegője teszi, vagy más körülmények, de kétségtelen, hogy rendkívül vallásos szellem uralkodik a zsidóság körében. Ez tette, illetőleg teszi érthetővé, hogy olyan kiváló korifeus került oda főrabbinak, aki hatalmas jesivát rendezett be, ahol egyidőben 300 talmudra éhes ifju tanult. Most is kétszáznál több a hallgatók száma, akik között nagy ijedelmet keltett az a bucuresti végzés, amely egyszerűen betiltotta az iskola működését. Alig néhány nap múlva azonban annulálták az első rendelkezést és így tovább működhet mintaszerű menzáival, ahol valamennyi bocher étkezni köteles és a hatóságok megértették, hogy ez semmi esetre sem lehet kárára a köznek, ha zsidó fiatalok éjt-napot egyéttéve buvárkodnak a zsidó tudományokban. Ennek a visszavont betiltó végzésnek ellenére, a bochereknek körülbelül ötven százaléka már elhagyta Tasnadót, hazament szüleikhez és csak a pézsachi ünnepek után térnek vissza a tudás forrásához. Érdekes, hogy a tasnádi nem-zsidó lakosság egyrésze nem látja örömmel a tanulók csökkenését, mert sokszáz ezer lej jutott így Tasnádra, ahol megélénkítette a forgalmat, mert hiszen ez a pénz ott maradt a gazdasági vérkeringést erősíteni. Sok nem-zsidó helyen lakott, akik így biztos kereset-

től estek el. Sok hus, tej, tojás fogyott, amit egy ilyen kisváros megérez.

A jelenlegi hitközségi elnök fáradhatatlan agilitásának volt köszönhető az érv, amelyet most le kellett szerelni, remélhetőleg csak átmenetileg. A főrabbi és elnök, meg a többi vezetők mindent elkövetnek, hogy ebben a mintaközületben nyugalom legyen és tovább folytathassák a társadalomra, az országra és a zsidó közösségre kiható áldásos tevékenységüket.

Amikor elfelejtik valakinek a zsidóságát

Nem nagy esemény és nem is jelentős. Azért sem az, mert sokezerszer előfordult már és ezután is elő fog fordulni. A „Salzburger Volksblatt” egyik legutóbbi számában cikk jelent meg prof. Semmelweisről, aki a gyermekágyi láz elleni küzdelem nagy apostola volt. A lap többek között azt írja: „Semmelweis ama nagy német kutatók egyike, aki keresztülvitette akaratát a kélkedő kortársakkal szemben és mindenkor mintaképe lesz a küzdő emberiségnek. A magyarországi németség büszke lehet erre a fiára, akinek tudományos munkája nem csupán saját népének, hanem az egész eembriségnek javára szolgál... Az árja ujság úgy állítja tehát be Semmelweist, mint aki életét az emberiség szolgálatába állította. Ez igaz! Minden igaz, csak az az egy nem, hogy Semmelweis a magyarországi németség büszkesége. Lehet, hogy büszkének rá, vagy büszkének volnának rá, de nem tehetik, mert ez a bizonyos Semmelweis is zsidó volt. A zsidó géniusz egyik reprezentánsa volt Semmelweis — az a Semmelweis, akit szintén elakar venni tőlünk a „Salzburger Volksblatt”...

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. restauránt
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet

tekintetét az egész ismerős vidéken. Minden virágtól, minden fűszálltól el akart bucsuzni...

Megáldotta a jegyét. Óvatosan kotorászta elő a pénzt és megnyugodott, amikor látta, hogy maradt még valami. A barna négyszögletes vonatjegyet a maradék pénze mellé tette, leült a padra és türelmesen várt.

Végre jeltzik a vonatot. Felcélhelődik és a sín mellé állt. Ott prüszkolt előtte hatalmas vastestével. Ő volt az egyetlen felszálló utas.

Egy kicsit ünnepélyesnek érezte ezt a helyzetét, az utasokról is azt hitte, hogy őt nézik. — Persze — gondolta — most már tapasztaltabb ember ő, mint eddig volt. Ki tudja, mi történik még vele?...

Az állomás lépcsőin óvatosan lépegetett le, megállt és körülnézett.

— Sok az ember, sok az ember — ezt ismételtette magában. Kellemesen szórakoztatta ez a nagy kavarodás, el is mosolyodott. Mintha az ő kedvéért vonult volna fel a nagy tömeg!

Amott meg az a vasember! A magas kőállónyon. Odabandukolt a szobor elé, hogy megnézzze, mi lehet körüljárta és egy darabig nézte. Furcsállotta, hogy nem csodálják sokan, közönyösen mennek el mellette.

De — Smá Jiszroël — hová sietnek úgy az emberek? Csak tudnát! Neki semmi dolga. Mit csináljon, kitől kérdezősködjön az apja után. Azt talán mégis megkérdi valakitől, hogy hová sietnek úgy? Mégis meggondolta magát, senkit sem akart sietős fontos utjában feltartóztatni és leült a szobor vaskerítésére. Meg is éhezett. Papircsomagban sült csirke két meg kenyert hozott magával, abból falatozott.

— Most meg jól esne egy korty víz — gondolta aztán.

Körülnézett. Hát ott áll a pázsiton egy munkásformájú ember, kezében egy nagy gumicső csőge és öntözi a fűvet.

Odament, megszólította:

— Ugyan bácsi, adjon egy korty vizet!

Az ránézett, letette a csövet a földre, aztán elkezdett nevetni. Csak úgy dülöngélt.

— Hát te meg honnan szabadultál ide, tán csak nem Lengyelországból? — kérdezte nevetve.

Erre mit feleljen? Elmondta, hogy honnan érkezett és hogy miért van itt.

— Hát csak menj a Rombach-uccába, ott biztosan megtalálsz az apádat, mert a zsidók ott laknak.

— Az én apám nem zsidó! — mondta Dóvedl. Erre meg nagy szemeket meresztelt rá, azt hitte, hogy megbolondult.

— Hát azok a huncutkák mik ott a fűled mellett? — kérdezte aztán.

Ekkor már többen állottak körülötte. Egymástól kérdezősködtek felőle az emberek. Persze, mindegyik mást mondott.

Dóvedl ott állt az embergyűrűben tehetetlenül és nem értette, hogy miért bámulják? Hogy miért nevettek rajta? Mi ő? Talán komédiás?

Ha nem szögyelte volna, elsírta volna magát! De így is sirt! Csak könny nélkül. Belül. Sirt a lelke. Meg volt zavarodva. Nem tudta, hová tartozik? Hogy merre keresse az apját? De ha meg is találta! Azt ő sohase látta. Nem ahhoz tartozik. Az nem is szeretné őt! Pajesszell! Ó Bernát bácsihoz tartozik.

Aztán körülnézett és mint aki hirtelen elhátrozott valamit, nekisaladt az embergyűrűnek, azt keresztülvágta szaladt vissza a pályaudvar épületébe, hogy az első vonattal utazzon vissza a falujába... Zsidónak, Bernát bácsihoz.

G. L.

Wasserstrom Sándor

Tél van Bucurestiben...

1 Ködös napok uralkodnak a román fővárosban. Az időjárás igezi téli időjárás, a maga ziman-kösságával és fővárosiasságával. Nincs semmi szín és nincs semmi abból, ami oly kellemessé és kedvessé szokta tenni ezt a rohanó tempóban fejlődő nagyvárost. Kód mindenfelé. Szürke gomolygó nedves idő és mintha az ucca füstölögne és a nap sohasem akarna kisütni. Természetesen ez nyomasztólag hat az emberek kedélyére is. Csak elvétve látni nevető arcokat, a többi arc amolyan „nagyvárosi”, beestett szemek, sovány arcok, hónuk alatt az a bizonyos aktatáska, amely minden nagyvárosi ember velejárója.

Nem mondhatni, hogy Bucuresti vidám volna mostanában. Január is van, amikor a karácsonyi üzletek után mindenkor pangás szokott lenni. Most különösen érezni a teljes üzletlenséget. Kedvetlenek lettek az emberek és nem lépnek bizakodón hol sáros, hol meg rettentően szürke aszfalton. A kávéházak sem zsufoltak, valami különös csendesség uralkodik mindenfelé. A zsidókat — ezt hiába is tagadnánk — frappirozta a rendeletek intenciója, amelyek bevallottan ellenük irányulnak.

A cselédrendelet például rendkívül kinosan hatott az első napokban. De azután — minden szenzáció három napig tart — a zsidók rögtön beleélték magukat a helyzetbe. Sok nagylakásos, jómódu zsidó asszonnyal beszéltem, akik szilárd eltökéltséggel hozzákézdtek úgy „átállítani” életprogramjukat, háztartásukat, hogy nem kalkulálják belé a cselédséget. Épen ezért nem titok, hogy amikor a cselédrendelet felfüggesztése megjelent, nem fogadták a zsidók kitörő örömmel, mert a kényelem nem a legszerveesebb része az életnek, pláne, ha a kereseti lehetőségek is erősen csökkennek. Különböztetve ezt a rendelkezést a hivatalos lapban Marcel Adám munkaügyi minisztériumi ügyosztályfőnök ellenjegyezte, nem pedig a miniszter.

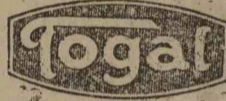
2 Megirtuk legutóbbi számunkban, hogy a Zsidó Párt és UER vezetői összefogtak, hogy a másfél évvel ezelőtt megszünt Centralkomitét újra életrekeltsék. Ez sikerült is, de miért ne legyünk tisztában a helyzettel? Miért ne tudjuk azt, hogy mégsem olyan egyöntetű ez az összefogás. Például Birman volt szenátor, a nagy hitközség elnöke nem akar jelentősebb pozíciót vállalni ebben a tanácsban. Hogy miért? Lehet, hogy azt hiszi, hogyha nem exponálja magát zsidó testvéreiről, akkor meg lesz kímélve és rája nem fog vonatkozni az, ami a többi zsidókra. Ugyancsak húzódozik Pinkász bankár is, aki a spanyol-szefárd hitközség vezetője. De az az érzésem, hogy ez a különállás nem fog sokáig tartani, mert elvégre ők is ráébrednek majd, hogy zsidó százazrek sorsáért nem csak akkor felelősek, amikor reprezentálni kell, hanem amikor élre kell állani és vezetni, exponálni magát az összeségért.

Beszéltem különben Birman Sigmund hitközségi elnökkel. A strada Labvrint egyik palotájában lakik. A palota homlokzatán Equator amerikai állam konzuljának nagy címere ékeskedik, amely tisztséget Birman évtizedek óta viseli. Birmanvaló beszélgetés során azt az impressziót szereztem, hogy nem annyira félelem az, ami őt az aktív zsidó politikától visszatartja, inkább a tétovázás, mert nem tudja, hogy egy-egy lépés hasznothozó lenne a zsidóságra, vagy sem? Sigmund Birman v. szenátor, aki egyébként egy nagy gyárvállalatnak is tulajdonosa, nem vidám,

szomorúan és kötelességszerűen vállalja nagy közösségének megnövekedett gondjait, de talán nálánál is sokkal gondterheltebb Horia Carp régi atyai barátom, aki magas kora dacára, fáradhatatlanul dolgozik a zsidó közért. A „Curierul Israelit”-ben Horia Carp igen bátorhangu cikket írt saját neve alatt, ami közfelfűnést keltett a bucaresti-i zsidóság körében is. Horia Carp, aki szenátor is volt már, jelenleg a nagy hitközség főtitkára, de ennél sokkal és jóval több, hisz markáns ősz fejét ott látjuk a regáti zsidóság minden szociális és kulturális megnyilatkozásában. Nyílt eszű, bátor hangu publicista, amikor az említett cikkekre vonatkozólag megkérdeztem, azt válaszolta: — hát mi egyebet tehetek ke-serülésemben, mint irok...

3 Bámulatos tevékenységet fejt ki dr Fischer Tivadar, az Országos Zsidó Párt elnöke. Reggeltől estig egyik miniszteriumból a másikba futkos, legtöbbször egyedül és egyebet sem tesz, mint a sérelmeket terjeszti elő és közben azon töpreng, hogy lehetne közös nevezőre hozni az összes zsidó érdekeket. Neki köszöhető jórészt az is, hogy az ország két nagy szervezete immár mégis egységbe tömörült.

I. Niemerover dr. grand-rabbi szenátor-nál voltam épen, amikor Bukovinából egy

hatásos gyógyszer
Rheuma / Ulőidegzsába / Ideg- és főlőjás
Köszvény / Spanyolnátha / Hüüéses megbetegedések n.s.
Togal oldja a húgysavat, azonnal hat és a bajt közvetlenül gyökerében támadja meg! Bármily hangzatosan is dicsernek más hasonló gyógyszereket, csak a Togal tud 6000-nél több írásbeli orvosi véleményét felmutatni. **Togal semivel sem pótolható!** Egy kísérlet Ont is meg fogja győzni! Az összes gyógyszerárakban és drogeriákban. Lei 52. — A Togal-tabletta svájci készítmény.

nagyszámu rabbi delegáció érkezett Ráth Mesulem és dr Márk cernauti főrabbi vezetésével. Továbbá a radauji, cämpulungi, gurahomrai főrabbi vezetése mellett, hogy kultusz-sérelmeiket részben a kultuszminiszteriumnál, főleg pedig a helyi hatóságok arra akarják kényszeríteni, a szombat-tartó zsidóságot, hogy iparengedély elvonás terhe alatt tartásuk nyitva szombaton is üzleteiket. Csodálatos kontrasztja ez a nacionalista felfogásnak. Hiszen a logika szerint a bezárt üzlet több bevót hajt a nyitott konkurrens üzletnek.

Nem akartam résztvenni a tanácskozásainkon, de egyenes felkérésre maradtam velük, hogy tudomást szerezzek az ottani sérelmekről. A megbeszélés után dr I. Niemerover főrabbi Calinescu belügyminiszterhez kért audienciát, amelyet azonban sem ő, sem a dr Fischer Tivadar vezetésével interveniáló delegáció nem tudott elérni. Talán azért, mert országos prefektusi értekezlet volt.

Mesulem Rath cernovitzai főrabbi a szombati reggeli ima keretében, az ardeali templomban szivbemarkoló beszédet tartott, amelynél mindenki könnyeit törölte, amikor rámutatott az ősz coro bjiszroel-ra, s amely mint minden korban bennünket zsidóságunkhoz és önmagunkhoz kell visszatérítsen...

4 Egy kis vigasztalódás is van abban, hogy a zsidó sziv soha nem tagadja meg önmagát. Amikor legnagyobb a veszély, legközelebb van a segítség. A spanyol hitközség egyik tagja dr Henry Eliás orvos nyolc millió lejt hagyományozott a spanyol hitközségre, hogy a kiskereskedők és kisiparosok gyámolítást nyerjenek ebből az összegből.

Ugyancsak ebből a hitközségből indult ki egy másik megmozdulás is, amely az „Uni-

versul” és „Curentul” hasábjain megjelent és minden jóézésű zsidó által elítelt cikksorozat szerzőjéhez, Napoleon B. Arie nevéhez fűződik. A spanyol szefárd hitközség eme kimagasló, de nem nagyon népszerű egyénisége, fulmináns beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy egy ugynevezett népmentési alapot kell gyűjteni, amelyhez minden tehető zsidó adja le legalább vagyonának tizedét. Ezzel a begyűlt összeggel meg lehet menteni majd a szűkölködő ezreket, akiket különböző intézkedések elűntek existenciális lehetőségeiktől. Nem egyszerű adakozást gondol, hanem vagyondezmát. Természetesen volt olyan rosszindulatú, aki megjegyezte, hogy ha neki megvolna még a régi vagyona, akkor nem proponálná ezt a vagyondezmát. De hát rosszindulat ellen nincs orvosság, viszont Arie B. Napoleon egyéniségét már volt alkalman ezeken a hasábjakon ismertetni. Ugy ismertük meg, mint aki akkor is előállt volna ezzel a propozícióval, ha történetesen a régi legendás Berkovits Ely féle vagyon még mögötte állana. Így sem szegény ember és bizonyos, hogy akciója nem fog félbemaradni és nem marad egyszerű elröppent frázis, hanem telitődni fog — pénzzel, amire ezerszeresen szüksége van a jelenlegi körülmények között a romániai zsidóságnak.

5 Feltűnést keltett, hogy a „Teatrul Național”-ban egy ur felállott a színpadra és arra kérte a jelenlevő zsidókat, hogy „sziveskedjenek a pénztárhoz fáradni, ahol visszakapják a jegy árát és utána távozzanak a színházból”.

Ugyancsak aggodalommal várják a román operában a fejleményeket, ahol tudvalevően igen kiváló zsidó művészek vannak.

6 A napilapok már közölték, hogy számos zsidó ügyvédet súlyosan inzultáltak a törvényszék épületében, úgy hogy ma már 2000 zsidó ügyvéd közül egyetlen egy sem merészel rendszeresen eljárni a tárgyalásokra. Azok közül is csak azok járnak el, akik olyan szomorú anyagi körülmények között vannak, hogy ha egy-egy nap nem keresik meg ott a 100–200 lejt, úgy nem tudnak miből élni. A bírák olyan külön-sak a tömeghangulattal szemben, hogy a meg nem jelenő zsidó ügyvédek ügyeit elnapolják és nem makacsolják el.

Azt is megirták a napilapok, hogy egy Katz nevű péktől több ezer darab kenyéret elkönfiskáltak. Ugyanezek a kenyérek horogkeresztes jelekkel ellátva a szegény néposztály közé kerültek, akik nagy örömmel fogadták ezt az inguen ajándékot és a kenyér nagyon izlett nekik.

7 A vágatásról ez a valóság. A bucaresti nagyvágóhídon az elmúlt hét óta a rituális nagyvágó szünetel a főpolgármester rendeletére. Állítólag a főpolgármester megengedhetőnek tartja a további vágást, amennyiben a főváros közel-látásának céljaira a rituálisan levágott állatok hátulját ingyen odaadják. Vagy pedig a zsidók nagyobb városi taxát fizetnek, vágatási megváltás címen. Egyik verzió szerint a

rituális vágást ilymódon is csak úgy engednék, ha a rituális hus evésére a főváros összes zsidó lakossága kötelezi magát. Tehát a főpolgármester kényszeríteni akarja a bucarestii zsidóságot, hogy csak kóser marhahúst egyen. Ez volna a legkevésbé rossz a rendelkezések között.

S Megyek a Gabrovenin egy este és részben ezek az elmondottak vibrálnak gondolataimban. Belső tusakodásom közepette egyszerre nyöszörgő hangot hallok hátam mögött. Egy zilálthajú asszonyt látok rohanni mögöttem, kabátja nyitva, arca eltorzulva és amikor elrohan mellettem, elkezd ordítani:

— Was wert zein mit meine Kinder. Es ist e gezere, a gezár din... és tépi a haját, nyöszörög, kiált és rémesen gesztikulál.

A járó-kelők nagy szánamegyenével tekintenek utána és egy mellettem haladó ur megszólal:

— Szegény asszony! Gyenge idegzetű és olyan sorcsapások érték az utóbbi napokban, hogy azóta így jár-kegel egész nap az uccán és nem lehet lecsillapítani. Nem közveszélyes, csak önmagának omlott össze élete, munkája, idegzeté és folyton gyermekei sorsa miatt aggódik.

Szegény zsidó asszony...

A francia belpolitika idegessége

Nagy előszeretettel hirdetik a parancsuralmi rendszerrel szimpatizáló országokban a politikusok és a sajtó is, hogy a parlamenti rendszernek vége, ma már nincs többé jövője és rögtön hivatkoznak is arra, hogy am lássuk Franciaországban mennyire válsággal küzd minden kormány.

De ez jó azoknak, akik nem mélyednek bele az ok és okozat közötti összefüggések tanulmányozásába. Mert akik ismerik mélyebben a dolgokat, azok látják, hogy a francia demokrácia és parlamentarizmus szintén hatalmas experimentumot végez Léon Blum kormányralapese óta, ami két évvel ezelőtti történet. A népfrontra kormányt azt tüzte ki céljával, hogy a feltörő munkáshatalmat és annak hatalomból eredő követeléseit össze tudja egyeztetni a kapitalista erők önzésével. Gigászi küzdelem ez, amely a szovjetben fegyverrel ment végbe, de itt az ágyukat, a vért, a gépfegyvert, a barrikádokat — a parlament helyettesíti. Ott kell küzdenek a divergáló erők, ott vívják harcukat. Természetesen, mint minden birkózásban, hol egyik fél kerül időlegesen felülre, hol a másik. Ezt nevezik politikai nyelven kormányválságnak. Az, hogy Chautemps megbukott és próbálkozott Bonnet, majd újra Léon Blum, végül ismét Chautemps, ez nem jelenti a parlamentarizmus csődjét. Csak harcot a nagybokk darab kenyérért, amit a francia milliók akarnak kicsikarni a Tökétől. Ez a küzdelem, — amint fentebb írtuk — másutt rendszerpáltozást csinált, s tengernyi könnyet és jajt. A franciáknál még mindig a parlament a szelep, amelyen át a feszültséget levezetik és a nagy ellentétek kiegyenlítődnek. Ujra Chautemps lett a miniszterelnök? Ezen ne mosolyogjon egyetlen parancsuralmi-rendszerben hívó sem. Komoly dolog ez, mégha játék szinezete is van. Bukhat meg ezernyi kormány, akár Franciaországban, akár másutt, ez nem jelenti a parlamentarizmus csődjét. Sőt életteremtését és elhivatottságát. Demokrácia, parlamentarizmus még nem elavult fogalmak, sőt nagyobb jövőjük van, mint valaha.

— Az Ardeali zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Braşovban Goldstein orth. kóser étterme, Braşov, Str. Voevod Mihai 20. I. emelet.

Gróf Pálffy Daun József vallomása:

„Teljesen szakítottam az antiszemizmussal!”

(Budapest.) A magyarországi szélsőséges mozgalmak egyik irányítója éveken keresztül gróf Pálffy Daun József volt, aki elég mozgalmas politikai múlttal rendelkezik. A szélsőjobboldalon állott és akiről a budapesti sajtó régen megállapította, hogy a legintranzigensebb antiszemita. A nyilaskeresztesek legbensőbb hívűknek ismerték el. Most irányt változtatott a gróf és teszi ezt olyan bátran, olyan nyiltan, hogy az feltétlenül imponáló és mert kétségtelen, hogy ezzel inkább árt magának, mint használ, a legteljesebb önzetlenségről beszélhetünk. Gróf Pálffy nem lehet azzal gyanúsítani, hogy a „zsidók megvásárolták”, mert oly független és gazdag, hogy hozzá még a gyanúsítás árnyéka sem férhet. Viszont ezzel sok ellenséget szerez magának, mert a nyilasmozgalomnak ma is „konjunkturája van” Magyarországon. De éppen most hagyja ott soraikat, mert valóban „felébredt” és ennek okosan hangot is ad. A gróf rendkívül érdekes önvallomása különben a következő:

Hogyan változott meg az Ön véleménye — kérdezte az interjúelő ujságíró.

— Az történt, hogy rájöttem valamire. Rájöttem és tökéletes tisztasággal látom: hogy az igazságszeretnek kell győzni a szenvedélyek felett. Nem tehettem tehát mást, minthogy arra az álláspontra helyezkedtem, amelyet helyesnek és igazságosnak tartok.

Azt láttam külföldön, hogy ott a legnagyobb a jólét, ahol a legkevésbé a politika s a politikai kérdéseket a helyesen fel-fogott és intenzív gazdasági politika hátterbe szorítja.

Csak a külföldi utak eredménye a felismerés?

A magam bőrén is megtanultam, hogy dolgozni, értékes munkát kifejtetni, anyagi javakért küzdeni csakis kizárólag nyugalmi helyzetben lehet. Nem lehet folytonos izgalom között dolgozni, amikor az ember sohasem tudja, mit hoz a holnap. És megtanultam, hogy a szélső jobboldalon csakugy, mint a szélsőbaloldalon igen zágyva tanokat hirdetnek. Olyan tanokat, amelyek mindenre alkalmasak lehetnek, csak a nyugodt atmoszféra megvalósítására nem. Teljes mértékben levontam a konzekvenciákat. Szakitottam minden néven nevezendő szélsőséggel és elhatároztam, hogy egyetlen politikát üzök: a tiszta realpolitikát. Tapasztalataim és meggyőződéseim alapján képtelen volnék azokban a keretekben elhelyezkedni, amelyekben a múltban voltam. Én többé nem tudok tanokat hirdetni, hordópolitikát üzni, mert ma nyugodt atmoszférát megteremtő legtisztább realpolitikát kell folytatni.

— Gróf ur revidálta álláspontját a zsidókérdésben is?

— Igen. Ami a zsidóság kérdését illeti, az 1918 és 1919 óta igen lényeges változások ment át. Ma is vallom és ez nem is kétséges, hogy a zsidóságnak nagy szerepe

volt a forradalmakban nálunk is és a külföldön is. Az sem kétséges, hogy az utóbbi évtizedben a zsidóság finansziális téren rendkívül módon előretört. Az 1918-as idők zürzavarában a forradalmak által előidézett mocsári gázok kigőzölgésében a helyes szemléletet, a tiszta látást elhomályosították ezek a gőzök. De ezek a gőzök azóta elszállottak, ma ismét tisztán lehet látni a aki az igazságot keresi, most a tiszta fényben jobban látja a dolgokat, tehát ha tévedett, kötelessége, hogy nézetét helyesbitse. Éppen ezért azt a két tényt, amelyet az előbb a zsidósággal kapcsolatban említettem, ma én is másképpen látok. Látom, hogy ezekből nem lehet egy világnézeti harcot elindítani. Nem lehet azért sem, mert alkalmuk lett volna azoknak is, akik a zsidóság gazdasági pozícióit támadják, vagyont szerezni és prosperálni. Módiuk lett volna, ha a zsidósághoz hasonló energiát fejtettek volna ki, ha ugyanazzal a céltudatossággal, szorgalommal fogtak volna hozzá vagyoni helyzetük kiépítéséhez. És megtanultam még azt, mint ahogy nem lehet kománt csinálni addig, amíg a parasztságnak birtokai akkorak, hogy jólétben élhetnek, éppugy nem lehet a zsidóságot sem elhajlítani semmiféle balszélsőség felé akkor, ha olyan anyagi helyzetbe kerül, amely nyugodt életét biztosítja. Az 1918-as forradalom zsidó szereplői kizárólag a zsidó szellemi proletariátusból kerültek elő. Ezeknek objektív megállapításához nem is kell más, csak egy bizonyos igazságérzet és a tények ismerete. Ezt be kell ismerni, a jövőt eszerint kell irányítani s a zsidókérdés hangoztatása helyett észszerűen, okosan, mindig az igazságérzetet követve, kell az életet irányítani. A zsidókat nem elidegeníteni.

Nagyjából ezek azok az érdekes szavak, amelyeket gróf Pálffy Daun József mondott. Az elfoglaltak, a bennünket folyton támadók erre azt mondják, hogy most már „okos” a gróf, mert nem nyilaskeresztes. Pedig nem ez a helyzet! Talán az utókor fogja legobjektívebben megállapítani, hogy ezek az okos és józan szavak, európai látókörű meglátások, ellenben, amit eddig hirdetett a gróf, azok — amint maga is mondotta — zágyva tanok...

— Amerikai kiadók távolmaradnak a lipcsei kiadói kongresszusról. (Newyork.) Ötven előkelő amerikai kiadó közölte az illetékesekkel, hogy nem vesznek részt a nemzetközi kiadói kongresszuson, amiért a német kiadók nem mernek mást végezni, mint amit a nemzeti szocialista rezsim előir. Ezért úgysem nyilatkozhatnak érdemlegesen a kongresszuson és nem is vesznek azon részt.

— A nemzetiségek szovjetgyűlésén 15 zsidó képviseli a zsidóságot. (Moszkva.) Nuspeissow képviselő közölte a mandátumbizottsággal, hogy a szovjet nemzetiségi parlamentjében 54 nemzet kapott képviseletet, ebből 146 orosz, 34 ukrán, 15 fehérorosz, 15 zsidó, 9 német delegátus. A többiek megoszlanak a többi népek között.

Szőnyegek,

hencserterítők, garnitúrák, pokróc, uti plaidok, ponyva óriási választékban, leszállított árakban

Alapítalott: 1898.

SPITZER IZRAEL főnök, ORADEA, Nic. Iorga-u. és „LINOLEUM”, Bu. Reg. Ferdinand 5.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Sooc hátamögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konyha!

— A prágai hitközség büdzséje. (Prága) Január 12-én a cseh főváros hitközségének képviselőtestülete elfogadta az 1938. évi büdzsé-előirányzatot, amely szerint az összkiadások 2.460.767 csehkoronát tesznek ki (az előző évi 2.229.803 összegével szemben.)

— A Talmud Tóra iskolák állami támogatást kapnak Ruzsinszkóban. (Uzhorod) Az uzhorodi központiroda lépéseket tett olyirányban, hogy állami támogatást kapjanak. Az intervenció eredménnyel is járt és a pod-ruszi Talmud Tóra iskolák 7000 csehkورونا segélyt kapnak.

Fajgyalázási ítéletek és egyéb hírek Németországból. (Hamburg). A hamburgi nagy büntetőkamara tanácsa elítélte fajgyalázásért Oswald Lassally volt kormánytanácsost. Az elítelt korábban a hamburgi rendőrpáncsnokságon teljesített szolgálatot, de a zsidótörvények miatt elbocsátották. A vérvédelmi törvény életbelépte után két évig még fenntartotta a viszonyt egy árja nővel. Nem ítélték el fogházra, mivel Lassally résztvett a háboruban és magas kitüntetések birtokában volt. Lassally a weimari köztársasági kormány idején, akárcsak Weiss, aki a berlini rendőrség főnöke volt, kiméretlen támadások célpontja volt. Akkoriban fényesen rehabilitálták. — Ugyancsak rendeletei adtak ki, mely szerint zászlókat és N. S. D. A. P. jelvényeket nem árusíthatnak zsidók, mert ez sértés a mozgalomra. Mert kell-e nagyobb sértés, mint az, hogy ezekből a tisztelt szimbólumok a zsidók adás-vétel tárgyát alkossák. — A „Daily Telegraph and Morning Post” jelenti Münchenből, hogy újabb zsidóellenes intézkedések történnek a közeljövőben. Főleg zsidó frontharcosok, azok családtagjai, övegyei és árvái ellen fog irányulni ez a mozgalom, mivel ezeket eddig megkímélték a zsidóellenes törvények ellen. Az eddigi kiméretet azért tanusította Hitler, mivel állítólag erre vonatkozólag ígéretet tett Hindenburgnak, annak halála előtt. — A birodalmi propaganda-minisztérium megtiltotta, hogy zsidó komponisták és zsidó zenekarok műveit lemezre felvegyék. Az eddig felvett lemezeket 1938 március 31-ig meg kell semmisíteni. — Nürnbergben elrendelték, hogy a városi kád- és pezsgőfürdőt nem használhatják zsidók. A városi uszodákat és közfürdőket már 1933-ban eltiltották a zsidóktól.

— **Tudósítók figyelmébe.** A bankélet, biztosítás, gyáripár és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportokat, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

ארטה כשר

bodegámat áthelyeztem a Strada Azilul de Noapte 12 sz. alá (Teatru Regina mögött). Ugyanott egy elegáns, tiszta vendéglőt nyitottam. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogását kéri J. GELBSTEIN, (volt Bodega Postei, București.)

A betiltott Stürmer

A német hatóságok betiltották a Stürmert. Hogy mit jelentett a Stürmer a nemzeti szocialista mozgalom szempontjából, azt úgy véljük, nem kell nagyon részleteznünk. Julius Streicher lapja a leguszitóbb, a legláztóbb hangon propagálta a „fajvédő” törvényeket és lehet, hogy épen ennek fogja köszönhetni létének végét is. A „Stürmer” tultett még a törvényeken is és nem tartotta elég erőlyesnek a hatóságok abbeli ténykedését, ahogy a törvényt végrehajtani igyekeztek. Halálbüntetést kért azokra az árjakra, akik megszegik a fajvédő törvényt. Ugyáltszik, a német kormány ezt a külön uton való haladást nem engedti meg még a „Stürmer” irányítójának, Streichernek sem és egyszerűen betiltották lapját. Azért nem kell kétségbeesni. Majd kideríti ő, hogy „zsidó machináció” volt a lapbetiltás is és engedélyezni fogják újbóli megjelenését. Ezek csak szerény intermezzók a nagy orchesterben, amelynek vezérszólama — hogy finomabban fejezzük ki magunkat — zsidóellenes. A „Stürmer” még nem fejezte be földi pályafutását s mi csak annyit mondhatunk, hogy elég kár, hogy remény van még feltámasztására.

— **Mi a „Tegart-brigád”? (New-York).** Az United Press jelenti Jeruzsálemből, hogy Sir Charles Tegart, aki szaktanácsadója lett a palesztinai kormányoknak a terrort illetőleg, különleges csoportot alakított a jeruzsálemi fogda lakói közül. A csapatot „Tegart-Brigade”-nak nevezik, s az idősebb rendőrtisztek, valamint a magasabb hatóság védelmére szolgál. Kiderült, hogy ezek nagyobb rizikót vállalnak, mint a rendes rendőrség. Már elég tapasztalatot szereztek ezen a téren. Spicer a rendőrség főinspektora azt tervezte, hogy idősebb arab rendőrtisztek helyébe fiatalabbakat neveznek ki, de e tervtől visszalépett, mivel a fiatalabbak összeköttetésben állnak a terroristákkal.

— **Haifa—brit tengeri bázis.** (Prága). A brit admirális elhatározta, hogy a haifai kikötőt megerősítik és ezáltal Haifa megerősített tengeri bázis lesz. Az angol sajtó ez alkalomból a brit-török barátságra hívja fel a közvélemény figyelmét. Ez a barátság szilárd garancia arra, hogy az érdekelt tengereken nem lesz ellentét. Ha a tengerparton erős zsidó állam alakulna, akkor hármasszövetség alakulna, angol-török-zsidó hármasszövetség, mint azt utóbb megírtuk.

— **Piaci atrocitások Lengyelországban.** (Varsó) A Rawa Mazowiecka-ban súlyos zsidóellenes kilengések folytak le. Száz hulián megtámadta a piaci kereskedőket. Ez volt az első eset, hogy a piaci gettót felüggesztették és újra árusíthatnak a zsidók. Tizenkét zsidót súlyosan inzultáltak. A huliánok összetörték a sátrakat és elpusztították a zsidók áruit. Az összes zsidó üzletek bezártak. A zsidó lakosok nem hagyják el házaikat.

— **Az észtsországi zsidótudósok kitüntetései.** (Tallin.) A tartu-i egyetem gyógy-szerészeti fakultásának előadóját, dr Georg Barkan-t tudományos kutatásainak elismerésül a bécsi biológiai intézet levelező tagjának választotta. Prof Barkan az egyetemen zsidó orvos tudós, aki a tartu-i egyetemen tanít. Dr Leo Silberstein-t, aki ugyancsak a tartu-i egyetemen tanít, a cseh nyelv, irodalom előadójának kérte fel a prágai kormány. Dr Silberstein régebben Németországban tanított, el kellett hagynia Németországot, amikor nemzeti szocialista uralom lett. — Az észtsországi kereskedelmi kamara központi tanácsába öt zsidót választottak meg. Az előző évben csak két zsidó volt a kamara vezető-tagja.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat

új helyiségünkben

Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

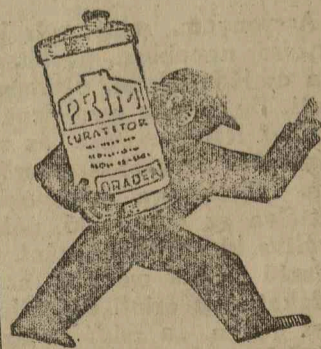
Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **A filmet is árjásítják.** (Prága.) A „Prager Mittag” közli, hogy illetékes filmemberek, Prosper Constaninenscu kormánytanácsos, Marin, az erkölcsrendészeti hivatal vezetője és Stan Jonescu, a kereskedelmi minisztérium filmesztályának vezetője együttesen Berlinbe utaztak, hogy a német-román filmegezményt megkössék. A németek először azt követelik, hogy kizárják az összes nem-árját a filmüzemekből. Németország nem csupán arra hajlandó, hogy filmüzemeket állít fel, hanem hajlandó arra is, hogy mozikat vásároljon.

— **Az arabok már hajlandók tárgyalni zsidókkal.** Az arabok továbbra is ellenzik a felosztási tervet. A legfőbb arab tanács minap közzétett kiáltványában azt állítja, hogy Ormsby Gore miniszter nyilatkozatának részletes áttanulmányozása után is fenntartja ellenséges magatartását minden olyan megoldással szemben, amely Palesztina felosztására irányul. A tanács magáévátette a bludani pánarab értekezlet követelését, hogy tartsák tiszteltben a palesztinai arabok jogait országuk teljes függetlenségét illetően. A kiáltvány ennek ellenére kijelenti, hogy az arabok hajlandók tárgyalni „méltányos” feltételek mellett az angol érdekek védelméről, a szent helyek védelmének biztosításáról és a palesztinai zsidó lakosság törvényes jogairól.

— **A palesztinai munkanélküliség.** A Hisztadrut hatalmas kampányt indított egy munkanélküli alap megteremtésére, amelynek eredményeképpen már mostan 41.000 font sterling gyűlt össze. A gyűjtést tovább folytatják és hamarosan sikerülni fog egy olyan biztos bázist teremteni, amely még a krízis növekedése esetén is konszolidálni fogja az ereci munkanélküliséget.

— **ÓVAS.** Meir Günsberg, storójnét főrabbi arra kér bennünket, hogy a káruszt érdekeiben közöljük a közönséggel, miszerint a vallási felügyelet alatt levő Grig és Cico pótkávé-gyártmányok vallási jelzésben újítást vezettek be. Minden kóser előállítású doboz és csomag hechserszalaggal és pecséttel van ellátva. Ezuton hívja tehát a zsidó fogyasztók figyelmét, hogy pótkávé kérésénél mindenkoron hangsglyozza ki a kóseriságot s vigyázzon, hogy fentemlített hechserszalaggal és pecséttel legyen látva, mert csakis azok tekintendők kósernek.

PRIMA
a tén-
tisztító
Király

Egy kor nagy zsidó reménysége és keserű vége...

Az álmessiás Sabbatai Zwi

utazásai, fantasztikus megnyilatkozásai, sorsdöntő kairói házassága

— A „Népünk” eredeti történelmi riportja. —

II.

Sabbatai Zwi idején sem voltak mások az emberek, mint napjainkban. Akkor sem imponált egy koldus Messiás, de Sabbatai Zwi mégis meg tudta óvni az illuziókat ezen a téren, mert közben meggazdagodtak szülei és így megóvhatta függetlenségét és méltóságát. Eleinte visszavonultan élt és nem beszélt messiásváltáról és ezzel kikerülte a gunyt. Amikor Szmirnába nem érezte magát már jól, Konstantinápolyba ment, ahol akkor is sok nemzetközi elem volt és mindenki talált híveket terveihez és kalandjaihoz. Megismerkedett itt egy Jachini nevű prédikátorral, aki megerősítette abbeli hitében, hogy messiás. Jachini nagy tiszteletben állott mint szónok; szegény ember volt, aki másolatokat szállított egy holland irodalomkedvelőnek.

Nem tudni miért, haszonlesésből, vagy kedvtelésből-e, de egy apokrif iratot mutatott Sabbatai Zwi-nek, amely megjövendölte messiánisztikus fellépését: „En, Ábrahám, negyven évig tartózkodtam egy barlangban és csodálkozás töltött el, hogy még mindig nem közeledik a megváltás ideje. Ekkor hangot hallottam a magasságból: *Egy fia születik a világteremtés 5386-ik esztendejében (1626) és a neve Sabbatai lesz. Ő fogja megfékezni a nagy sárkányt, ő az igazi messiás, aki majd háborút visel fegyver nélkül*”. Ez az irat később sok misztifikáció forrása lett.

SABBATAI SALONIKIBE MEGY

Konstantinápoly mégsem mutatkozott a messiási hőbort alkalmas színhelynek. Erre a célra sokkal alkalmasabbnak találta Salonikit, amely régen hódolt a kabbalisztikus rajongásnak. Sabbatai tehát itt telepedett le hosszabb időre és itt merészebben kezdett fellépni. Nagy ünnepséget rendezett, meghívta összes barátait és tisztelőit és *karjára vette a Szentírást és kijelentette, hogy örök frigyét köt a Tórával, vagyis, hogy az ég fia egybekel a Tórával, az ég leányával*.

Ez a jelenet nem térszett a saloniki rabbi-kar-nak sem és kieszközölték, hogy innen is száműzzék. Innen ezután Morcenába költözött, rövid ideig Athénba is lakott, ahol ebben az időben jelentékeny hitközség állott fenn. A zsidók, akik hallottak az anatómáról, mindenfelé akadályokat gördítettek letelepedése elé, de ezek a viszontagságok csak megerősítették abban a hitében, hogy egy Messiásnak sok viszontagságon kell átesni, amíg célhoz ér.

KAIRO — AZ ÚJ SABBATAI CENTRUM

Hosszu ideig vándorol az ázsiai partvidéken, majd Kairóba került, ahol úgy látszott, hogy álmai megvalósulására tér nyílik. Előbbi cikkünkben már megemlékeztünk arról, hogy akkoriban az egyiptomi fővárosban a fővámbérlői hivatali zsidók töltötték be és szaraf-basi volt a rang-cimük. *Rafael József Chelebi volt a neve eme tisztség akkori betöltőjének. Nagyon gazdag és jólékonny férfit, aki hajlott a miszticizmus és askétizmus felé. Naponta ötven talmudista és kabalista étkezett asztalánál és aki hozzá fordult, segítséget talált. Diszruhába járt és alatta szurós darócot viselt, sokat böjtölt és éjjelente korbácsütésekkel sanyargatta magát.* Samuel Vital, Chaim Calabrese fia vezette állandó vezeklését. Lurja kabbalisztikus előírásai szerint. A vezeklések célja a messiási kor előmozdítása volt. Ha egy kabbalista Kairóba ért, nem mulasztotta el a Rafael Józseffel való megismerkedést. Sabbatai is házába került és mert anyagilag független volt, nem kívánt tőle mást, mint bizalmat. Feltárta előtte óvatosan messiási terveit, de már érettebb és okosabb volt, jobban tudott alkalmazkodni az embe-

rekhez. Az apokaliptikus esztendő, az 1666-ik év egyre közeledett, sietni kellett a terv megvalósításában.

1665-BAN JERUZSALEMBEN

Nathan Gazhatiyal együtt kidolgoztak egy tervet a zsidóság megszervezésére. Felhívásokat és röpiratokat adtak ki, amelyben azt igyekeztek bizonyítani, hogy eljött a Messiás ideje.

Jeruzsálemben ment 1665-ban, abban a hitben, hogy a Szentföldön való megjelenésével valami csoda fog történni, amely mindenki előtt igazolni fogja messiási hivatását. A jeruzsálemi hitközség ekkoriban az időben kicsiny és szegény volt. A török tisztviselők folyton zsarolták a zsidó lakosságot, a lengyel zsidóüldözések miatt az onnan jövő adományok is nagyon gyérek voltak. A jobb zsidók elvándoroltak és a község vezetését nem épen kifogástalan emberek vették át. A község élén egy marannus állott: *Jakob Cemach* orvos, aki a száfédi kabbalistikához menekült és önkéntlenül eszköze lett a Vital-féle misztifikációnak. Ugyanitt működött az Olaszországból Jeruzsálemben vándorolt *Jakob Chages* is, aki kitünő talmudista volt és kitünően irt spanyolul. Chagesnek nem volt hivatalos állása, hanem remetéskedett egy tanházban, amelyet a livornói Véga testvérek alapítottak számára.

1665-ben visszatért Sabbatai Szmirnába, ahol elfelejtették az ellene kiadott számitzési parancsot. A lakosság nagy lelkesedéssel fogadta, úgy, hogy még az agg Aahron de la Papa főrabbi is szívesen fogadta, aki ki is nevezte maga mellé papnak *Chaim Beneviste*-t, aki nyíltan a Sabbatai Zwi táborába tartozott. 1665. év Roshasonoján nagyszabású demonstrációt rendezett a szabbateanusok gyűlése, amikor Sabbatai Zwi-t, mint királyt és megváltót hozsannázták körül. A hatóságok nem gátolták meg ezt a messiánisztikus mozgalmat és a zsidók alávették magukat a böjtölésnek és önsanyargatásnak.

Különböző eszközöket ragadtak meg ahhoz, hogy terveiket megvalósítsák. Így Sabbatai Zwi, amikor az uccán megjelent, mindenkor édességet osztogatott a gyermekek között, ennek következtében mindig nagy tömeg gyerekek szaladt utána és megnyerő hűvüknek az anyákat is. Az is emelte népszerűségét, hogy keresztülvitte 700 fiatal fiúnak és leánynak összehúzasodását. Különböző helyeken próféták és prófétanők támadtak, akik mindenfelé hirdették az igazi messiás eljövését. Változtatásokat eszközölt a rabbi által kiadott előírásokon is és így többen között elrendelte azt is, hogy Tebet 10-én ne böjtöljenek többé.

AMI ELŐSEGÍTETTE AZ ALMESSIASI ESZME TERJEDÉSÉT

Egy *Baruch Gad* nevű alamizsnagyűjtő újabb nagyszabású misztifikációt kezdeményezett. Megtévessztett tudóst és tudatlant egyaránt. Garuch Gad kolduló utat tett Perzsiában és amikor visszajött, elmesélte, hogy sok kalandon ment keresztül és egy Naftali törzsből származó zsidó mentette meg életét. Egy levelet is hozott azoktól, akik állítólag a Szambatjon folyó mellett láknak és ebben a levélben üdvözlésüket küldik jeruzsálemi testvéreiknek. A levél leírta a nagy gazdagságot, fényt, valamint a sok csodát, amely a legendás országban van és elmondotta azt is, hogy csak a messiási jelre várnak, hogy a többiekhez csatlakozzanak. Jeruzsálemben mindenki hitt Baruch Gad meséjének.

Ebből az egész meséből arra következtek, hogy megtörtént a „csoda”. Közben hívei különböző meséket találtak ki. Így egyik híve azt mesélte, hogy amikor a „próféta” imádkozik, szeméből egész

könnypatakok ömlenek és éjjelente zsoldárokat énekelget szobájában. Még annak is misztikus jelentőséget tulajdonítottak, hogy ledér szerelmi dalokat is énekelgetett, csodás szép hangon, korallajku és testestü királyleányról, Mellisseldéről, amint kijön a fürdőből, a meztelen szépségével és megbívvól mindenkit maga körül. Ezeknek a daloknak misztikus értelmet tulajdonítottak.

Közben mintha minden sikerült volna neki. A jeruzsálemi hitközség nagy anyagi zavarokkal küzdött és ezért őt küldték el, hogy a kairói nábobtól, Chelebitől pénzt szerezzen. El is ment Kairóba és meg is kapta a pénzt. Sabbatai Zwi szárazon ment Egyiptomba, Chebronon és Gázán át és egy karavánhoz csatlakozva érte el Kairót. A zsidók mindenfelé nagy örömmel és szeretettel üdvözölték.

REGÉNYES KALAND, AMELY EGY ZSIDÓLEÁNYT ELSODORT LENGYELHONBÓL KELTRE

Sabbatai Zwi-ről szóló történelmi riportunk első részében már írtunk arról a leányról, akit Kairóban elvett feleségül. Ennek a leánynak élettörténete valóságos regény. Hatéves korában szüleit egy pogromban megölték. Sem szülei nem éltek többé, a község tagjait is elszórta a vihar, úgy hogy senkisémet törődött az elhagyott gyerekekkel. Apácahoz került, akik kolostori nevelésben részesítették. De a benyomások, amelyeket ez a szegény leány még a szülői házból szerzett, olyan elevenek és erősek voltak lelkében, hogy nem tudott megbarátkozni a kolostori hangulattal, bensejében hű maradt a zsidóságához. A kolostori környezet azonban fantasztikus álmokat hintett el lelkében és excentrikus irányban fejlesztette.

Időközben újra zsidók telepedtek le a községben és egy napon, amikor kimentek a temetőbe, ott találták egy szál ingben a tizenhat éves szép leányt, aki elmondotta, hogy zsidó szülőktől származik, de kolostorban nevelkedett. Éjnek idején kiragadta őt apja szelleme ágyából és elvitte a zsidó temetőbe. A zsidók veszedelmesnek tartották, hogy a kolostorból menekült leányt maguk között tartásuk és ezért Amszterdamba küldték, ahol megtalálta egyetlen életben levő fivérét. — A sok megpróbáltatás következtében képzelete is csapongott és folyton azt hangoztatta, hogy a megjelenő messiás menyasszonya. Néhány évig Sára néven Amszterdamban élt, majd Frankfurton keresztül Livornóba ment, ahol hítes tanuk szerint erkölcstelen életmódot folytatott. Közben folyton azt hangoztatta, hogy a messiás menyasszonya, de meg van neki engedve, hogy közben kicsapongó életet éljen. A kalandos leány története nagy feltűnést keltett és híre eljutott Kairóba is. Amikor Sabbatai Zwi tudomást szerzett róla, azt mondotta, hogy neki is kijelentették a felsőbb hatalmak, hogy egy Sára nevű lengyel leány lesz a felesége s ezért követeket küldött Livornóba, hogy elhívják a leányt Kairóba. Fantasztikus lényével, szépségével sajátos benyomást keltett Sabbatai Zwi-re és környezetére ez a kalandos életű zsidó leány. Sabbatai tudott a nő feslett életmódjáról, de hívátkozott Hosea prófétára, aki szintén erkölcstelen életű nőt vitt házába. Rafael József Chelebi egészen boldognak érezte magát, hogy a Messiás az ő házában köt frigyét a „messiás asszonnyal”. Felajánlotta Sabbatai Zwi-nek egész vagyonát és legbefolyásosabb híve lett. Nem önzésből csatlakozott az álmissiához. Azt remélte, hogy a zsidók visszatérnek a Szentföldre és így nem is lesz többé szükségük anyagi javakra. Chelebi valóban hitt Sabbatai Zwi messiái mivoltában.

Ez a második kairói tartózkodása nagyjelentőségű volt életére. Az is sok hívet szerzett neki, hogy Sára asszonyhoz, akit elvett, épen úgy nem közeledett, mint első két feleségéhez. Valami egészen furcsa életkapcsolat volt ez. Nem szerelem. sőt semmi szexuális vonás. Csakhogy a szmirnai álmissiás fantasztikus üzelmeibe Sára asszony romantikus és ledér vonásokat vitt bele. Szépségével, szabados lényével rendkívül sok férfit vonzott bűnkörébe, akik egyébként nem is rokonszenveztek Sabbatai Zwi mozgalmával.

Nagy kísérettel tért vissza Sabbatai Palesztinába, magával vive két talizmánt, amely jobban hatott, mint minden kabbalisztikus eszköz. Az egyik: Sára kihívó szépsége volt, a másik: Chelebi nagy vagyona.

PALESZTINA

Nyitjanak meg Palesztina kapui — mert különben megfulladunk!

A brit politika rendkívül súlyos bűnököt követett el a Palesztina kérdésben. Csaknem két éve tart már a terror és ha nem volna oly mélységesen szomorú és tragikus, akkor mosolyogni kellene azon, hogy a brit világhatalom nem tudott annyit elérni, hogy a jeruzsálemi King Georg Avenuen bombát ne lehessen dobni s a hajfai polgármestert lövésekkel lehessen fenyegetni, meg két szegény zsidó rendőrt agyon lehet löni. Anglia nagyon bűnös ebben, de sok tekintetben azok a férfiak is, akik a cionista világszervezet élén állanak. Soha nem tudták kettéválasztani úgy angol és zsidó mivoltukat, hogy a mérleg egyik serpenyője ne angolságuk javára billenjen. Weizman tétova politikája súlyos hiba volt, talán az ő és munkatársai erőtlenségének tudható be, hogy Palesztina kapui csaknem teljesen bezárultak az újabb bevándorlás elől.

Holott a herzi proféciai meglátások ma félelmetesen realizálódnak. Mi volna akkor, ha ezek a kapuk tárva-nyitva volnának a lengyel és romániai zsidóság előtt? Micsoda könnyebbség volna például a 800.000 főnyi romániai zsidóságnak, ha dokumentálni tudnák, hogy igenis tudunk szisztematikusan bizonyos mennyiségű zsidót „lecsapolni”, hogy ezzel megkönnyebbüljön az ittmaradók helyzete. Micsoda nagyszerű megoldás volna, ha egy év alatt százezer zsidót tudnánk kitelepíteni. Milyen rendkívüli hordereje volna annak, ha ötvenezer husz és harminc között levő fiatal férfit és nőt utnak bocsájtanánk. Milyen ragyogó eredmény volna, ha azt látnák azok, akik bennünket nem szívesen látnak, hogy lassankint bizonyos számú embert tervszerűen emigráltatunk Palesztina felé.

A Népszöveget arról fog tanácskozni, hogy 30.000 zsidó családot Madagaszkár szigetére fognak kitelepíteni a kelet-európai országokból. Még ha Palesztina kapui meg is nyílnak, akkor is akad még ennyi zsidó család, amelyik szívesen megy Madagaszkárba is. De ez rendkívül sok pénzt és nagyon sok, hosszú ideig tartó előkészületet igényel. De ez a palesztinai megoldás sokkal kézenfekvőbb és praktikusabb. Sok pénz sem kell hozzá, mert hiszen ott a legtöbb ember azonnali elhelyezkedést talál.

Weizman tétova politikája től jön az angol kormány, amely olyan bizonytalan és erőtlenséges palesztinai politikát folytat, hogy az orosz fényt vet a brit nagyhatalom erejére. Az angolok Genfben követelik, hogy a zsidók a kelet-európai országokban emberi bánásmódban részesüljenek. Csak ne akadion majd a diplomaták között egy enfant terrible, aki odavágja majd Edennek, hogy: Önök beszélnek, akik a palesztinai zsidók életbiztonságát sem tudják megvédeni? Milyen hallgatni kellene erre az angol diplomatának, mert sok mondanivalója amúgy sem volna.

A szorongás és riadtság eme idején egyetlen radikális megoldás lehetne a nyitott kapu Palesztinában. Ha csak minden hónapban ezer ifju mehetne Konstancán keresztül

Orth. kóser vendéglő
üzletes házi koszi, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TIMISOARA, Str. Dreier 2

azonnal Palesztina felé, enyhülne az atmosféra. Elméleti tiltakozások Genfben nem sokat érnek mindaddig, amíg a nyugati hatalmak be nem bizonyítják — elsősorban Anglia, — hogy a nekünk ígért földön nyugodtan építhetnénk országunkat, nem azért, mert nagyzási mániánk volna, hanem mert kinéznek bennünket és ezzel segítenék azokon is, akik mennek és azokon is, akik maradnak.

Nyitassa meg Weizman professzor és vezérkara a palesztinai kapukat! Azért követeljük ezt, mert különben — megfulladunk!

— Wauchope főkörmányzó bucsuzik. Február végén eltávozik főkörmányzói helyéről Wauchope főkörmányzó és ezért már megkezdte bucsulátogatásait. Többek között látogatást tett Beth Alfa kolónián, s ez alkalomból emlékiát ültettek tiszteletére. Beszédet is tartott, melyben nagy elismeréssel emlékezik meg a daganjai zsidó telepek hősségéről. Végül Arlosoroff és Semarjahu Lewin fényképeit fogja emlékül adni a kolonistáknak. Milyen megható is volna ez, ha nem tudnánk, hogy a bucsuzó főkörmányzó nem mindig ilyen lojális a zsidó telepekkel szemben. Amikor emiatt zsidó érdekekről van szó, akkor sok izben az arabok terrorjának enged. Nekünk fényképet ad, holott ország kellene. Az arabokkal nem olyan szívélyes, de deferált nekik. Tudja jól, hogy a zsidókat lehet „főzni” egy-két emléktárggyal, viszont az arabok az ilyet nem veszik be. Ne hatódjunk meg tehát egy-egy ilyen gesztuson, mert nem ezeken mulik a lét- vagy nemlét, hanem a „keményebb” cselekedeteken. Hagyjuk az ilyen fényképadási gesztusokat az afrikai törzseknek. A zsidóknak Palesztina kell és nem két fénykép, amit a bucsuzó főkörmányzó nagykegyesen ajándékoz.

— Megkegyelmeztek a két halálraítélt palesztinai zsidónak. (Jeruzsálem.) A palesztinai angol haderők főparancsnoka megkegyelmezett a jeruzsálemi katonai törvényszék által halálra ítélt két zsidónak. Két kurdisztáni zsidóról, névszerint Abraham Aziz Jakobról és Elihaju Brunról van szó. Egyikük sem vett részt a palesztinai harcokban és véletlen folytán jutott a hatóságok tudomására, hogy fegyver volt náluk. A halálos ítéletről szóló első távirati jelentés a két elítélt kivégzéséről is hirt adott, ez azonban nem felelt meg a valóságnak. A katonai főparancsnok 5 évi börtönre változtatta át a halálos ítéletet.

— Fegyvercsempészség Palesztinába. A libanoniai határrendőrség Tripoli városában nagyarányú fegyvercsempészt fedezett fel, amely Palesztina felé irányul. A csempészeket letartóztatták. A nyomozás során kitudt, hogy a municiót vitorlás hajókon hozták Libanoniába (a hajókat alighanem az olasz partokon indították utnak. A szerk.) és onnan teherautókon szállították a palesztinai határra. A teherautók zöldség és tojás-szállítmányok címe alatt érkezett Palesztinába.

— Halálos ítélet egy arab ellen. (Jeruzsálem.) A terrorcselekmények megtorlása egyre nagyobb szigorral folyik az angol hatóságok részéről. A jeruzsálemi katonai törvényszék újabb halálos ítéletet hozott egy fegyverviselésen ért arab terrorista ellen. A rendőrség letartóztatta Rassen el Khaldit, egy arab szövetséget felügyelőjét.

— Ibn Saud Chaim Weizmannt akarja magához meghívni. (Jeruzsálem.) A „Falas-tin” hosszabb beszélgetést hoz Ibn Saud fejedelem tanácsadójától, John Filbitől. Filbi kijelentette, hogy a mohamedánok és a zsidóság között nincs történelmi gyűlölet és az arabok és zsidók egy közös alkotmány védelme alatt lakhatnak az országban, amelynek nem szabad a földeladásokat korlátozni. A bevándorlást az ország szükséglete szerint kell szabályozni, egy bizottság, amely egy zsidó, egy arab és egy semleges tagból álljon. Az ország felosztási terve Filbi szerint hátrányos a zsidóságra, mert részükre egy kis területet juttat. Az araboknak Ibn Saud vezetése alatt konferenciát kell összehívni és a megállapodás után Ibn Saud meghívna magához Chaim Weizmannt és más zsidó vezetőket, hogy együttesen állapodjanak meg a palesztinai probléma megoldásában.

— Francia intervenció Palesztinában. Arab körökben arról beszélnek, hogy Franciaország felajánlotta Angliának közreműködését a palesztinai és a közkeleti fascista és nemzeti szocialista agitáció leküzdésére. Ez a hír egyelőre hivatalos helyről még nem nyert megerősítést, de valószínűnek tartjuk, hogy francia részről történetek már ilyen irányú megbeszélések. Franciaországnak szíriai pozíciója ugyanis a berlini-római tengely közkeleti politikájával erősen veszélyeztetve van. Tehát a Közelkeleten a francia és angol érdekek egy irányban haladnak és közös ellenségéggel állanak szemben. Az összműködésre való kilátás tehát nem tartozik a lehetetlenségek közé.

— 6 millió fontot investáltak a zsidók Palesztinában. (Jeruzsálem.) Dacára a terror által okozott bizonytalanságoknak, a zsidó tőkés és vállalkozók a múlt évben is nagyarányú investíciókat eszközöltek az országban. Az amerikai gazdasági bizottság Szentöldön nyilvánosságra hozta a zsidó befektetéseket a múlt évről, amely 5,349,000 fontot tesz ki. Ebből 2,881.700 font új építkezésekre, 717.302 font mezőgazdasági célokra, 1,130.000 font földvásárlásra, 560.000 font kereskedelmi célokra lett fordítva.

Razolozhat
Bucurestiben!

SEGALOFF uri szalonjában
Fillitti 5. (Hotel Luvru alatt.)

(Folytatás a 2-ik oldalról)

sági lajstromba való utólagos felvételre vonatkozó kéréseket, amelyek a minisztérium előtt fekszenek.

XXXIII. szakasz.

A román állampolgárság elnyerésével kapcsolatos felebberési bizottságok megszűnnek.

Az eléjük terjesztett felebberéseket a Tábla tárgyalja le, az ügyesség képviselőjének jelenlétében.

XXXIV. szakasz.

A felek megidézendők a Tábla elé.

XXXV. szakasz.

A táblai döntés elleni felfolyamodás a Tábla jegyzőségéhez nyújtandó be, a kiáradástól számított husz szabad napon belül.

XXXVI. szakasz.

A megszüntetett felebberési bizottságok irattára az Itélőtáblának adandó át, amelyeknek főelőnöke szétosztja a felebberéseket az egyes szekciók között.

XXXVII. szakasz.

Az állampolgárságok felülvizsgálásával kapcsolatos egész eljárás hivatalból történik. Az idézések és minden kikézbessitendő okmány az illető bíróság jegyzősége által bocsátandó ki. Az okmányok kikézbessítése közigazgatási szervek útján történik. A kérések és perrendtartási akták mentesítve vannak adóbélyeg, repülőbélyeg és bírósági bélyeg kötelezettsége alól.

XXXVIII. szakasz.

Az összes ezen törvényben megállapított határidők szabad napok szerint számítandók ki.

XL. szakasz.

Az ezen törvény előírásai alá eső személyek törlendők a választói névjegyzékből.

A végrehajtási utasítás fogja a törvény elveit részletesebben kifejteni.

Bukarest, 1938 január 21.

CAROL II.

Goga Octavian
miniszterelnök,

Radulescu Mehedintu
igazságügyminiszter.

A törvény száma: 1938. évi 4500. számú igazságügyminiszteri törvény.

Közélet

— A SEPSISZENTGYÖRGYI UJ ZSIDÓ KULTURHÁZ. A sepsiszentgyörgyi maroknyi zsidóság nagyszerű szociális és kulturális tevékenységéről már több ízben volt alkalmunk írni. Minden egyes alkalom a zsidó szív és kötelességtudás megnyilatkozásai voltak, amelyek példaképpen kellene álljanak a mai nehéz viszonyok között. Legújabb nagy példaadó munkája a kis városka zsidó társadalmának, hogy a központi fekvésű templom és hitközségi területüknek a frontján egy gyönyörű, minden komforttal berendezett zsidó kulturházat épített. A hatalmas épület külső monumentalitása és belső jellegzetes beosztása kellően tájékoztat azokról a célkitűzésekről, melyeket hivatva van betölteni. Izléses bejárata közvetlenül egy tanácskozáshoz megfelelő előcsarnokba nyílik, majd innen vezet bejárat az impozáns méretű kultúrterembe, amelynek befogadóképessége jóval felülmúlja a városka zsidó társadalmának lélekszámát. Nem hiányzik természetesen a könyvtárszoba és olvasóterem sem, sőt a kulturház épületében építettek lakást a gondnoknak is. A zsidó kulturház felépítésének érdeme elsősorban Montág Imrét, a sepsiszentgyörgyi hitközség elnökét illeti meg, aki első boldogult neje emlékére tett alapítványt, újabb nagyobb összeggel kitűzve, a nemes cél rendelkezésére bocsátotta. Ugyancsak kiemelkedő alapítványt tett Fándrich Mayer hitközségi alelnök is, de támogatta az új kulturház életre hívását a Zsidó Nőegylet lelkes gárdája, valamint a hitközség is.

A rendkívüli viszonyokra való tekintettel a kulturház megnyitása esendes, de igazi zsidó keretek között fog lefolyni. E szerény formák mellett is hirdetni fogja azonban egy kicsiny zsidó közösségnek nagy áldozatkészségét és szolidaritását, amely minden időben megtalálja és betölti igazi zsidó hivatását.

— AZ ERDÉLYI NYUGATI SZERTARTÁSÚ IZR. HITKÖZSÉGEK elnöki tanácsa folyó hó 23-án vasárnap, Nagyváradon gyűlést tartott. Az elnöki tanács tagjai boldog emlékeztető dr. Adorján Ármint központi Irodai elnök emlékének áldoztak kegyelettel. A Központi Iroda ügyeinek további intézésével dr. Fischer József v. kamarai képviselőt, a Kolozsvári hitközség illusztris elnökét bízták meg, aki eddig is ügyvezető elnöke volt az izr. Központi Irodának. A rendkívüli idők rendkívüli értékeit teremelnék ki s mi úgy érezzük, hogy dr. Fischer József, aki az erdélyi zsidóságnak egyik legkiemelkedőbb és leghivatottabb vezetője, méltóan fogja nagyönösi képességeivel betölteni ezt az igen fontos tisztségét is.

— Starkey gyilkosai. (Jeruzsálem). Keith Roach, a jeruzsálemi kerületi kormányzó meglátogatta Hebront és a kerület tanácsát és bejelentette neki, hogy amennyiben a gyilkost nem szolgáltatják ki, az egész kerületre súlyos büntetéseket fog ki szabni.

Minőségben
árakban
izlésben

SZÖVEI

különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás

Havas és Grünfeld

posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishídő)

Kevés nő tudja, hogy

nem minden termetre való ugyanazon szabású és fazonú fűző. Viszont azt még kevesebb nő tudja, hogy milyen szabású, fazonú és vonalú fűzővel lehetne az ő alakját és vonalait a legelőnyösebben megváltoztatni. Erre nézve behatóan és bizalmasan tárgyalhat

Kováts Sándorné
specialistával

(Nilgesz-telep). Elsőrangú kiszolgálás.

D. Steierné

szépségápolási intézetében a legmodernebb kezelési módszer szerint pattanásos, száraz, ráncos, zsiros, miteszerű bőrt a legrövidebb időn belül tökéletesen rendbehoz. Estélyi kikészítés.

Telefon 173.
Piața Reg. Maria I. (Dermata felett)

Bőröndöket és aktatáskákat

legolcsóbban

Vulcan

bőröndgyári lerakat
Oradea, Reg. Ferdinand I.

— MEG AKAR SZABADULNI BETEGSÉGÉTŐL? Az orvostudomány ma már egy olyan készítményt állított elő, mely zseniális összetételével fogva gyors enyhülést és biztos gyógyulást jelent rheuma, köszvény, ülőideg- és háztizomzsinór esetében. Több mint 7000 orvos és számos klinika és kórház ajánlja a Tolgal e nagyszerű hatását és elismeri, hogy ezen készítmény felülmúlhatatlan gyógyszer hűléses betegségeknek, főfájásnak, almatlanságnak és gripának is.

A. C. Cuza miniszter antiszemita kongresszust hív össze

A „Times” és a „Prager Tageblatt” müncheni tudósítás alapján közlik A. C. Cuza tárca nélküli miniszter nyilatkozatát, amelyet a „Fränkische Tageszeitung” tudósítójának adott. Cuza ellenintézkedésként az ő és más kormányok antiszemita intézkedései által kiváltott reakcióval szemben azt javasolja, hogy hívjanak össze egy antiszemita világkongresszust. Hívják meg erre Romániát, Németországot, Olaszországot, Lengyelországot és Spanyolországot.

Az angol sajtóban hangok hallatszanak, amelyek azt igyekeznek népszerűsíteni a közvélemény körében, hogy a zsidókérdés nemzetközi rendezést igényel. A „The Scotsman” című lap többek között a következőket írja: „A zsidókérdés alkalmának látszik arra, hogy egyrésztől Anglia és Franciaország, másrésztől Románia és Lengyelország képviselői között élénk eszmecsere idézzék elő. Csaknem bizonyos, hogy a zsidókérdés felvetésének eredményeként elvileg megfogognak egyezni abban, hogy a zsidó és zsidó kivándorlás egész problémáját nemzetközi szempontból vizsgálják meg és kezeljék. A célnak megfelelő fórum nemzetközi konferencia volna, amelynek a legrövidebb időn belül össze kellene ülni”.

— Bilke községben nagy esküvője volt egy newyorki rabbinak. (Bilke). Nagy lakodalom volt az irsávi Bilke községben. Weisz Naftali főrabbi adta férjhez leányát, Chaleit Leiser Bernát newyorki rabbihoz. A vőlegény a jeruzsálemi rabbiiskolán végzett és most Amerikából érkezett és nagy ünnepséggel tartották meg az esküvőt. Az esküvőn résztvettek Rokeach lebergi főrabbi, aki a menyasszony nagypapja, továbbá Szkaplonszki nagyszőlősi rabbi. A lakodalom több napig tartott.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trenckötök, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület.

— FÜZŐ ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— Német nyelvrókat ad utányosan bécsi születésű leány. Cim megtudható a „Népünk” kiadóhivatalában.

Hét-ről-hét-re

Bécs. — A napokban meghalt az osztrák fővárosban dr. Alfréd Fischel egyetemi tanár, az Embriológiai Intézet volt vezetője, hetven éves korában. Egyetemi tanulmányait Prágában végezte, ahol 1905-ban rendkívüli tanárrá nevezték ki. 1916-ban a bécsi egyetemen az embriológiai tanárszékre kapott meghívást. Az utóbbi években a peték és máj mirigyének megbetegedéseiről folytatott igen értékes kutatásokat.

London. — A londoni British Australian New-Lander egyik legutóbbi számában a zsidóságnak Ausztráliában való kolonizációját javasolja. Vezető cikkében lehetőséget követel az üldözött zsidóság részére, hogy letelepedhessen, főleg Nyugat-Ausztráliában és Chimberli környékén. Többek között azt írja, hogy az emberi igazságérzetnek és nagyonalúságnak tehet Ausztrália szolgálatát, ha az üldözött zsidó nép segítségére siet. Annak a népnek, amely az ausztráliaiaknak legnagyobb hadvezérét, Sir John Monash tábornokot adta, aki a világháborúban vezére volt az ausztráliai hadseregnek. A zsidóság adta első kormányzó tábornokát Ausztráliának a zsidó Sir Eiseks személyében. A zsidóknak nyújtott menedékjog által Ausztrália elősegíti a világbékét is.

Madrid. — Dina Medem szerkesztésében egy broszúra jelent meg. „A zsidó önkéntesek és a szabadság” címen, amely a spanyol kormánycsapattal harcoló zsidó önkéntesek teljesítményéről ad jelentést.

Bájlai. — A Timpul jelentése szerint Bájliban borzalmas kettős gyilkosság történt. Két ismeretlen állított be az öreg Moscu Pud kocsmájába és bort kértek. Miközben az öreg az állványhoz fordult, hogy kiszolgálja őket, az ismeretlenek kétdszer késsel a nyakába szurtak. Ezután bementek a lakásba, rátámadtak a kocsmáros Szure nevű feleségére és négy késszurással őt is halálosan megsebesítették. Ezután felforgatták a házat, kifordították a szekrények tartalmát és az ebédlőben a kocsmáros 14 éves unokáját megköztözték és be-tömötték a száját, hogy ne kérhessen segítséget. Ezután visszamentek a kocsmába, megittak egy üveg pálinkát és eltávoztak. A kislánynak hatalmas erőfeszítések árán sikerült nemsokára feloldoznia magát kötelekeiből. Kiszaladt az udvarra és segítségért kiabált. Ertesítették a hatóságokat és rövidesen a helyszíntre érkezett Gheorghescu főügyész, Cristea rendőrfőnök és Lupeanu komisár, a büntető ügyi osztály főnöke. A vizsgálat megállapította, hogy a rablók 5500 lejt vettek magukhoz. Megindult a nyomozás a tettesek kézrekerítésére.

Berlin. — Otto Warburg professzor temetése rendkívül nagy részvét mellett folyt le, méltóan a nagy férfiú életéhez és ahhoz a munkához, amelyet a zsidó Palesztina érdekében kifejtett.

Vilna. — A szomszédos Braslav nevű városkában Mendel Danowitz nevű zsidót egy huligán késsel súlyosan megsebesítette. Danowitzot bevitték a vilnai kórházba, ahol behalt sérüléseibe. A gyilkost elfogták.

Jeruzsálem. A sziria-palesztinai határon több zsidó családot elfogtak, amint vizum nélkül akartak Palesztinába jutni. Többnyire bokharai zsidók voltak.

Páris. — A német emigránsok lapja, a Münchener Korrespondenzből írja, hogy a dachau koncentrációs táborban az utóbbi időben tömegesen pusztulnak el a táborlakói. Így Edgar Löwensteint addig kint tartották, amíg behalt sérüléseibe. Egy SS katona a tőbe dobta, onnan kikecmergett, de utána felakasztotta magát. Egy Löwenberg nevű szintén öngyilkos lett. Léwy agyonlőtték, mert egy örrel való beszélgetés közben nem tartotta be az előírt hat lépés távolságot. Egy másik szerencsétlent az őt az ugynevezett „semleges” részbe hívott, amely a drótkerítésen kívül volt, s amikor odalépett, sortűz fogadta. Egy fajgyalázásért behozott zsidót addig ütöttek-verték, amíg behalt sérüléseibe.

Lemberg. — Huszonhat közismert lengyeli leány, köztük Bartel volt lengyel miniszterelnök, közös nyilatkozatot tettek közbe, amelyben szolidaritásukat jelentik ki Kulczinsky professzorral, aki a nacionalista diákok által kifejtett terror és a gettópadok elleni tiltakozása jeléül lemondott rektori méltóságáról. A huszonhat egyetemi tanár rámutat arra, hogy a szélsőséges politikai agitáció lezüllesztette az egyetemeket és tiltakoznak azon pártok eljárása ellen, amelyek politikai hadszíntérre tették a főiskolákat. A lengyeli egyetem diákjai sztrájkba léptek, hogy ezáltal tiltakozzanak 26 tanáruk békéltető kísérlete ellen és a zsidó diákokkal szembeni magatartásuk ügyében. A lengyel diákok ugyanis a numerus clausus bevezetését kérték.

— A NÉMETORSZÁGI ZSIDÓSÁG KÖZPONTI TANÁCSA AZ IDŐSEBB GENERÁCIÓ KIMÉLÉSÉT KÉRI. (Berlin). A németországi zsidók birodalmi képviselőinek tanácsa rendkívül fontos értekezletet tartott a napokban, melynek eredményeként első ízben történt meg a nemzeti szocialista rezsim fenntartása óta, hogy a német zsidóságnak ez a legfőbb szerve közvetlenül a harmadik birodalom kormányához appellált, hogy ne fossza meg a zsidókat minden lehetőségétől gazdasági existenciájának fenntartására. A Reichsvertretung tanácsának ülését dr. Leo Beck főrabbi, a tanács elnöke nyitotta meg. Rámutatott arra, hogy a világ egyre szűkül és az országok mindinkább elzárják kapuikat. A vándorlás dinamikája határozza meg a Reichsvertretung egész munkáját. A centrális feladat: az ifjúság átrétegződése és szakmai kiképzése. Dr. Otto Hirsch volt miniszteri tanácsos a költségvetésről szóló exposéjában rámutatott arra, hogy belföldi gyűjtésekből származó bevételek egyre csökkennek. De a külföldi hozzájárulásoknál sem lehet tartós színvonalra számítani, mert más országok zsidóságának szükségletei is egyre nagyobb mértékben veszik igénybe a nyugateurópai és amerikai zsidóságot. Lippmann volt államtanácsos megállapítja, hogy a Reichsvertretung deficitje 1937 január elsején 170.000 márka volt. Az értekezlet fontos határozati javaslatot fogadott el, amelyben megállapítja, hogy a kivándorlás áll évek óta a Reichsvertretung tevékenységének és gondjainak középpontjában. A Reichsvertretung számol a kivándorlás meggyorsításának szükségességével, de túlzott eredményeket sem akar táplálni. A Reichsvertretung felhívással fordul a palesztinai kormányhoz, könnyítse meg az utat a németországi zsidók, különösen azon fiatalok számára, akik részt akarnak venni a palesztinai országépítésben. Felhívással fordul továbbá a tengerentúli államok kormányaihoz is, hogy a bevándorlási törvények megkönnyítésével tegyék lehetővé nagyobb számú hasznos bevándorló elhelyezkedését országukban. A németországi zsidóság jelentős része azonban koránál fogva kivándorlásra képtelen és Németországban kell hogy leélje hátralevő éveit. Hogy ne szoruljanak közsegélyre, nem szabad, hogy elzárják előlük a kereseti forrásokat. Rendezett kivándorlásról is csak akkor lehet szó, ha nem szűnik el még jobban a németországi zsidók gazdasági életlehetőségeit. Miután a zsidókat kirekesztették az állami, kulturális és társadalmi életből, és a vezető gazdasági pozíciókból, kérjük a birodalom kormányát, állítsa meg a németországi zsidók kereseti lehetőségei csökkentésének további folyamatát. A határozati javaslat végül türelemre, életerősségre és önbizalomra hívja fel a németországi zsidókat.

— A CIONISTA AKTÍONSKOMITÉ FÉBRUÁR ELSEJÉN ÜLÉSEZIK. (Wien). Megbízható helyről nyert értesülés szerint a cionista A. C. február elején Londonban fog ülésezni. Az amerikai komitétagok már hozzájárulásukat adták a gyűléshez, a palesztinaiak válasza még nem érkezett meg.

— Keresztény papok imádkoztak egy zsidó kereskedő életéért. (Nyíregyháza). A szabolcsmegyei Geszteréd községben Klein Ignác kereskedő megbetegedett. A falu népe úgy szerette Klein Ignácot, hogy felkérték a falu plébánosát, Juhász Józsefet, hogy imádkozzon a zsidó ember életéért, mivel a faluban zsidó pap nincsen. Ez vasárnap meg is történt. A következő vasárnap Bálint János református lelkész imádkozott azért, hogy a Mindenható gyógyítsa meg Kleint. Különben a nagybetegnek négy fia vett részt a világháborúban, akik közül a legfiatalabb 16 éves volt akkor. Egy fia elesett, másik súlyosan megsebesült, a harmadik fia évekig sanyalódott orosz hadifogságban.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

BORRAVALÓ

Smül és Eisig vacsorára hivatalosak egy ismerősükhöz és mikor távoznak, látják, hogy a többi vendég borravalót nyom a szobalány markába.

— Te, — sugja Smül Eisignek — nekünk is il-lene adni valamit. Te mennyit akarsz neki adni?
— Kérlek, — mondja Eisig — én te utánad igazodom. Amennyit te adsz, annyit adok én is. Smül gondolkodik egy kicsit, aztán így szól:
— Nem lesz az kevés?

FORDITOTT HELYZET

A híres rabbi egyszer vendéget kapott. A vendég nagyon bőbeszédű volt és reggeltől estig folyton járt a szája, a híres és bölcs rabbi viszont egész nap kénytelen volt hallgatni.

Mikor a vendég elment, valaki megkérdezte a rabbtól, hogy miért hallgatott annyit, mialatt vendége folyton beszélt? A rabbi így válaszolt:

— Neki elég egy órai gondolkodás, hogy huszonhárom órán át beszélhessen, nekem meg huszonhárom órai gondolkodás kell, hogy egy órát beszélhessek.

FÜRSTENBURG ANEKDOTAK

Karl Fürstenburg volt az egykori német birodalom legnagyobb pénzügyi tekintélye. Mint egyszerű kifizető kezdte pályafutását és Európa legnagyobb bankjának elnöke és tulajdonosa lett. Szellemessége fölött egyaránt nevettek a legfelsőbb körökben és a nép között. Egy ízben II. Vilmos kihallgatáson fogadta a zsidó pénzfjedelmet.

— Ugy hát Ön Németország legnagyobb pénzügyi zsenije? — kérdezte enyhé gunnyal a császár.
— Nem felség, csak addig beszéltem be ezt az ostoba embereknek, míg végül hinni kezdtek bennem.

Ugyanez a Karl Fürstenburg másodszor is megnősült első felesége halála után. Egy özvegyet vett el feleségül, akinek már voltak gyermekei és neki is voltak az első feleségétől gyermekek. Második házasságából újra születtek gyermekek és így háromféle gyermek volt már házában.

Egy alkalommal együtt ült feleségével házában kertjében és előttük játszadoztak a gyermekek. A játék során verekedés kezdődött a gyermekek között, mire Fürstenburg így szólott feleségéhez:

— Nézd csak fiam, az én gyermekeim és a te gyermekeid verik a mi gyermekeinket.

KÉTFÉLE GYERTYAGYUJTÁS

Majer Elijácho Hénoch galiciai kereskedő volt s hol jól, hol rosszul ment a dolga... Ha péntekre hazaérkezett, első dolga volt megmondani a feleségének, milyen gyertyát gyujtson. Ha jó üzletet csinált, akkor kétkrajcáros apró gyertyákat gyujtatott, ha vesztett az üzleten, akkor meggyujtató minden lámpát, hogy a szoba csak úgy uszott nagy világosságban.

Az asszony nem értette a dolgot, de mint zsidó feleség, engedelmeskedett. Egyszer aztán mégsem állhatta meg, hanem megkérdezte, mi magyarázata a kétféle gyujtásnak?

— Majd mindjárt megérted, fiam. Ha jó üzletet csináltam, akkor persze örülök és azt akarom, hogy a többi zsidó is örüljön. Már most, ha látsz, hogy reb Meier Elijáchu Henochnál csak kétkrajcáros gyertyák égnek, akkor azt hiszik, hogy rosszul mentek az üzleteim s persze oda vannak az örömtől. De ha pecchésem voltam és bosszantom a vesztésegeimen, azt akarom, hogy ők pukkadjanak. Mikor pukkan a szomszéd? Ha látja, hogy a másikkal jobban megy a dolga, és látják, hogy a szobánk fényesen ki van világítva, tőri őket az irigység... Érted már?...

A SZOVJETHAZASSÁGOK

Tudvalevőleg a szovjetben a nőknek is katonai szolgálatot kell teljesíteni. Ezért ha valaki megkéri egy leány kezét, az apa így válaszol:

— Leányom még nagyon fiatal, hiszen nem volt sor alatt sem!

UJABB SZISZTEMA A HITELEZŐI ÉRTEKEZLETEN

Moritz Kapan kereskedő összehívta hitelezőit és a következőket mondta nekik:

— Amint tudják uraim, én egyebet sem szoktam, mint átveszek egyik helyről pénzt és kölcsönököt a másikkal. A fejem állandóan fő, mert nagyon sok gondom van, hogy egyik helyről megpótoljam a másikat. Mikor én már nem bírom megadni a sok gondot, arra kérem hitelezőimet, ők pódjanak meg egymás között, hogy kinek mennyit és mikor fizessenek...